

ТҮЙТКІЛ

ТҮСКЕ ДЕЙІН БАЛАБАҚША,

ТҮСТЕН КЕЙІН МЕКТЕП

Қыркүйек болса, қыр астында. Жыл сайын күзгі оқу маусымы айтыс-тартыспен басталады. Биыл да солай болатын түрі бар. Сарыарқаның кіндігі – Қарағанды облысының Қызылжар ауылы жаңа оқу маусымын мектепсіз қарсы алмақ. Жалпы саны мыңға жуық тұрғыны бар Қызылжарда 170 оқушы мектепке баруға тиіс. Ата-аналар биыл баласын 7 шақырым жердегі білім ошағына жібергісі келмейді. Неге?

(Жалғасы 3-бетте)

ОРАЙЫ КЕЛГЕН СҰХБАТ

ЖАТ ӘДЕТКЕ ЖОЛ ЖОҚ

«Егер мемлекеттік мекемеде некеге тұрмай, діни жолмен некесі қиылса, ол заңсыз деп есептеледі. Сондай-ақ тиісті шара қолданылады. Бұл жазаны қолданудың өзіндік себебі бар. Мысалы, неке ресми түрде тіркелмей, тек дін бойынша отбасын құрған азаматтардың арасында уақыт өте келе қандай да бір кикілжің орын алып, ажырасқан жағдайда, екі азаматтың арасындағы балалар алименттік төлемақыдан құр қалады».

(Толығырақ 3-бетте)

4

100 ЖАҢА
ОҚУЛЫҚ

ҚЫЛМЫСТЫҢ
ӨТЕУІ ЖАЗА

5

ЖАҚЫННЫҢ
ЖАТТЫҒЫ

7

ЖАНБОТА

11

on the web
JASQAZAQ.KZ

ЕУРАЗИЯ ЖҮРЕГІНДЕ

АСПАН АСТЫ ЕЛІНЕ ҰМЫТЫЛМАС САЯХАТТАР

Сапарыңызды Алматыдан Бейжіңге енді күнделікті, ал Астанадан аптасына 4 рет орындалатын тікелей рейстермен ыңғайлы жоспарлап, арнайы тарифтерімізді* пайдаланыңыз.

АСТАНА – БЕЙЖІҢ
116 000Т бастап

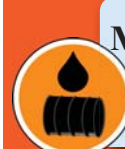
АЛМАТЫ – ҮРІМШІ
56 000Т бастап, 30кг жүкті тегін тасымалдау

airastana.com

БИРЖАМЕТР

МҮНАЙ (brent)

52,52

DOLLAR

333

EURO

392

РУБЛЬ

5,64

ҚЫЗЫҚСТАН ҚЫЗЫҚТАРЫ

Қап, көлігімнен
айырылып
қалдым!

(Жалғасы 2-бетте)

БИЛІК

Мемлекет басшысы ақпарат және коммуникациялар министрі Дәурен Абаев пен «Самұрық-Қазына» акционерлік қоғамы басқармасының төрағасы Өмірзақ Шөкеевті қабылдады.

Кездесуде министр Нұрсұлтан Назарбаевқа «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын әзірлеу барысы туралы баяндады. Елбасы жаһандық бәсекелестіктің артуы жағдайында экономиканы ауқымды түрде цифрландырудың өзектілігін атап өтті. Себебі бүгінде бүкіл әлем осы бағытқа қарай жылжуда. Сөйкесінше, біз де қалмауға тиіспіз. Бұл — аса күрделі міндет. Қазақстан Президенті «Барлық ведомство, министрлік және өңірлер үйлесімді жұмыс жүргізуі керек», — деді. Ақпарат және коммуникациялар министрі Елбасына жана бағдарламада көзделген төрт басым бағыт жөнінде айтты. Д.Абаев «Біз қазір бағдарлама жобасын барлық мүдделі тараппен бірге талқыладық. «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы арқылы негізгі 4 жұмыс бағыты қарастырылады. Олар: инфрақұрылымды дамыту, адам капиталын жақсарту, экономика

ӨРКЕНИЕТ КӨШІМЕН ЕТЕНЕ

салаларын цифрландыру және мемлекеттік қызмет көрсету жүйесін жетілдіру», — деді. Елбасы «Самұрық-Қазына» акционерлік қоғамы басқармасының төрағасы Өмірзақ Шөкеевті қабылдағанда, еліміздің экономикасында қордың маңызды рөл атқаратынын атап өтіп, оны әрі қарай дамытудың жекелеген бағытына тоқталды. «Самұрық-Қазына» қоры мемлекеттің негізгі активтерін басқарып отыр. Жүзdesуде металл бағасының

конъюнктурасы қолайлы екендігі айтылды. Ө.Шөкеев биылғы 7 айда атқарылған жұмыстың қорытындысы, сондай-ақ қорды және оның еншілес кәсіпорындарын трансформациялау барысы туралы баяндады. Оның айтуынша, Қордың өндірістік және баға көрсеткіші былтырмен салыстырғанда, әлдеқайда жоғары. Жалпы, қордың жағдайы тұрақты. Қазір еншілес компанияларда трансформациялаудың 130-ға жуық жобасы енгізілуде. Жоспарланған 215

нысанның 60 пайызы жекешелендіріліпті. Бүгінде ірі компанияларды сатуға кіріскен. Сондай-ақ Ө.Шөкеев Халықаралық IFSWF-2017 тәуелсіз әл-ауқат қорлары форумын өткізуге дайындық барысы жөнінде айтты. Онда әлемдік экономика жағдайындағы инвестициялық саясат мәселесін талқылау жоспарлануда.

(Өз тілшіміз)

АПТАНЫҢ АЙТАРЫ

7

ай бойы Бразилия түрмесінде жатқан отандасымыз ақталып шықты

1

млн доллар. Оңтүстік Қазақстан облысында кәсіпкерді бопсалаған экс-депутат 10 жылға сотталды

48

Ақтөбелік азамат бұрынғы әйелін алып қашқаны үшін осынша айға қамалды

Бастама

Ауғанстан еліміздің бейбітшілік туралы бастамасын жоғары бағалайды. Бұл туралы Ауғанстанның сыртқы істер министрі Салахутдин Раббани мәлімдеді. Ол еліміздің сыртқы істер министрі Қайрат Әбдірахмановпен кездесуінде, Қазақстанның өз еліне көрсеткен көмегі үшін ризашылығын білдірді.

Еліміздің сыртқы істер министрлігінің баспасөз қызметі хабарлағандай, С.Раббани Астанаға осы елдегі атқарушы билік басшысы Абдулла Абдулламен «ЭКСПО 2017» көрмесіне Ауғанстанның ұлттық күнінің ашылуына келді.

Сыртқы істер министрлері күн тәртібінде тұрған нақты екі мәселе төңірегіндегі негізгі тақырыпты талқылады. Атап айтсақ, екі елдің министрі Ауғанстандағы қауіпсіздік пен тұрақтылыққа ел аумағына экономикалық интеграцияны белсенді түрде тарту арқылы жетуге болады деген пікірде.

Қ.Әбдірахманов ауған әріптесін еліміздің БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесіне мүше ретінде 2018 жылға арналған жоспарымен таныстырды.

С.Раббани Ауғанстан үкіметіне бірқатар маңызды мәселе бойынша тұрақты қолдау көрсетіп отырғаны үшін еліміздің бастамасына айрықша ризашылығын жеткізді. Әсіресе, бейбіт өмірдегі мамандыққа баулу бойынша ауған студенттеріне бөлінген грантты атап өтті.

Білім беру жөніндегі бұл бағдарламаның жалғасқанына ықылас танытты.

Ауғанстан сыртқы саясат мекемесінің жетекшісі Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың ислам елдері тарихында тұңғыш рет Ислам ынтымақтастығы ұйымы «Ғылым және технологиялар» саммитін өткізу жөніндегі бастамасының дер кезінде көтерілгенін атап өтті. Ол басқосуға Ауғанстан президенті Мұхаммед Әшраф Ғанидың қатысатынын айтты.

Әбдіманап КЕҢЕС

7 сөз

«Алтын белгінің» 200-ге жуық иегері гранттан қағылды

Ләззат ИБРАГИМОВА,
«Қазақстан Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ басқарма төрайымы:

Мақсат ХАЛЫҚ, экономист:

«Қалыпты өмір сүруге және пәтер сатып алу үшін 140-150 мың теңге жалақы жетеді деп ойлаймын. Осы жағдайда 40 мың теңгесін жинап отыра алуы қажет. Әрине, барлық жерде үнемдеуі керек болады. Ешқандай да кафе, мейрамхана және сауық болмауы тиіс. Мұнда не сауық кешін, не пәтерді таңдауың керек»

АНЖИЕЗ

«Әрине, Маңғыстау, Атырау өңірлерінде жалақы жоғары. Табыстың басым бөлігі мұнайдан болғандықтан, сол жақтағы азаматтар жоғары жалақы алады. Ал басқа өңірлерде жалақы ондай емес. Сол жалақысы төмен өңірдегі адамдар 40 мың теңгеден жинайтын болса, сауық кешіне бару былай тұрсын, күнделікті тамағына қалай жеткізуге бас қатырады»

Қызықстан қызықтары

Баласына алимент төлемеген азаматтың көлігі айып тұраққа тоғытылды. Бұдан кейін ол жаяу жүруге мәжбүр.

Бұл — Жамбыл облысы прокурорларының жауапсыз әкемен күресуі үшін тапқан жаңа амалы. Енді құзырлы мекеме өкілдері бұрынғы отбасына

Үкімет

Осы аптадағы үкімет отырысы

нақты тапсырмаға толы өтті. Премьер-Министр Бақытжан Сағынтаев «Нұрлы жол» бағдарламасы аясында қаржының толық игерілуі бағытында бірқатар міндет жүктеді. Нақтырақ айтсақ, халықты оңтүстік өңірлерден солтүстікке қоныстандыру бойынша квотаны арттыру мен

бағдарламаның тиімділігін жана технологиялар мен цифрландыруды енгізу есебінен арттыру қажеттігін атап өтті. Осыған байланысты инвестициялар және даму министрлігі әкімдіктермен, сондай-ақ мүдделі ұйымдармен бірлесе экспорттық өндірістің бәсекеге қабілеттігін дамыту жөніндегі жұмысты үйлестіру қажет. Сонымен қатар Б. Сағынтаев мемлекет басшысының өңірлік Индустриаландыру картасы аясында енгізілген, алайда тоқтап қалған жобаларға

КВОТА КӨБЕЙЕДІ

Индустриаландыру картасына енгізілген, алайда бүгінде тұралап қалған кәсіпорындардың жұмысын жандандыру.

Үкімет басшысы Елбасының Бұрабайда кеңес өткізіп, мемлекеттік бағдарламаларға қатысты бірқатар орынды сын-ескертпе айтқандығын жеткізді. Берген тапсырмасының барлығы жұмыста ескеріліп, орындалуы қажеттігін баса айтты. Осы төңіректе Б.Сағынтаев үкімет мүшелерінің назарын бірқатар маңызды жайтқа аударды.

Б.Сағынтаев «Біріншіден, Елбасы кеңес барысында жеті айдың қорытындысы бойынша «Нұрлы жол» мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру барысында бөлінген қаржының тек 40 пайызы игерілгеніне назар аударып отыр. Бұл өз кезегінде әкімшілер қаржының басым бөлігін екінші жартыжылдықта игеру тәжірибесін жалғастырып отырғанын білдіреді. Жауапты мемлекеттік мекемелер мен әкімдіктер осы мәселені тұрақты қадағалауда ұстауы тиіс», — деді. Бұл тұрғыда білім және ғылым министрлігіне білім беру нысандарының құрылысы барысын бақылау жүктелді. Ұлттық экономика министрлігі ай сайынғы негізде нысандардың уақытылы пайдалануға берілуі үдерісіне мониторинг жүргізіп, үкіметке мәліметтерді енгізуі тиіс. Білім және ғылым министрі Ерлан Сағадиев қыркүйектің басында мектептердің құрылысы бойынша қарастыратын болады. Атап айтқанда, 1 қыркүйекке дейін қосымша 48 мектепті пайдалануға беру жоспарланған. Басқосу барысында көтерілген маңызды мәселенің бірі — индустриалды-инновациялық дамудың мемлекеттік бағдарламасы. Ол бойынша мемлекет басшысы

назар аударғанын атап өтті. Үкімет басшының айтуынша, бүгінде осындай 15 жоба бар. Биылғы 1 тамыздағы жағдай бойынша, төрт жоба Қостанай облысында, Ақмола, Ақтөбе, Шығыс Қазақстан, Павлодар облыстарында екі жобадан, сондай-ақ Атырау, Батыс Қазақстан және Солтүстік Қазақстан облыстарында бір жобадан тұралап қалған. Аталған өңірлердің әкімдері әрбір кәсіпорынмен тиісті жұмыс жүргізуі тапсырылды. Б.Сағынтаев өңір әкімдеріне қаратып айтқан сөзінде «Олардың тоқтап тұру себебін тыңғылықты анықтау керек. Өндірістерді іске қосу тұрғысында бірлескен шара қабылдау қажет. Жергілікті жерлерде қолдау жасаудың барлық тетігі бар. Сондықтан да 1 желтоқсанға дейін тоқтап тұрған барлық кәсіпорынның қызметін жандандыруды қамтамасыз ету керек. Менің ойымша, аталған кәсіпорындардағы жағдайды сіздер білесіздер. Осы орайда мәселенің тиісті шешімі болады деп пайымдаймын», — деді.

Мемлекет басшысының нәтижелі жұмыспен қамту мен жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасын жүзеге асыруға ерекше назар аударып отырғанын тілге тиек еткен Б.Сағынтаев шағын несиелеуді енгізумен тұрақты жұмыс орындарын құру қажеттігіне және еңбек ресурсының өңіраралық теңгерімсіздігі мәселесіне тоқталды. Осыған байланысты бір ай мерзімде еңбек және халықты әлеуметтік қорғау, ұлттық экономика, қаржы, ауыл шаруашылығы министрліктері өңір әкімдерімен бірлесе отырып, оңтүстіктен солтүстік өңірлерге ерікті қоныс аударуға квоталарды арттыру мен ынтыландыру бойынша үкіметке ұсыныс енгізуді тапсырды.

Салтанат ШЫРЫНХАН

Сөз-Жебе

Марат АХМЕТЖАНОВ,
Бас прокурордың орынбасары:

«Бәрімізді де тәрбиелеу керек. Сол себепті реформа жүріп жатыр. Мемлекет басшысы әлемнің өзгергенін, елдің өзгергенін, нарықтық қатынас пен экономиканың өзгергенін бірнеше рет айтты. Ал құқық қорғау мекемелері ілгері басар емес. Бізге өзгеру қажет. Жұмыс стилі мен ойлауды өзгерту қажет. Бұл жалғыз судьяға ғана емес, прокурорға да, тұтас құқық қорғау сапасына қатысты сөз. Бүгін біз заң үстемдігін арттырып, әлемдік стандарттарға жақындау үшін жұмыс істеп жатырмыз»

(Орталық коммуникациялар қызметінде сөйлеген сөзінен)

АЛИМЕНТ ТӨЛЕМЕСЕҢ, ЖАЯУ ҚАЛАСЫҢ

алимент төлей алмайтын немесе мүмкіндігі бола тұра, төлеуден бас тартқандардың көлігін тартып алады. Бұл бастама өз нәтижесін беріп үлгерген. Қаулы қабылданғаннан кейін Жамбыл облысында алименттен жалтарған азаматтардан 1 млн теңгеге жуық қаражат өндіріліпті.

– Еліміздің түзеу мекемелерінде бас бостандығынан айырылғандардың белгілі бір санатына арналған VIP-блок бар деп жүр. Бұл шындыққа жанаспа?

**Сауалы
Аптамыз
Жауабы**

Рашид ЖАҚЫПОВ,
ішкі істер министрінің орынбасары:

– Қазақстанның түзеу мекемелеріндегі ұстау шарты Қылмыстық-атқару кодексінде көрсетілген. Онда бас бостандығынан айырылғандардың белгілі бір санатына арналған VIP-блок құру қарастырылмаған. Сол себепті елімізде жаза өтеуге арналған VIP-блок жоқ.

Орайы келген сұхбат

Жас қазақ: Балғабек Әбілқайымұлы, дін істер және азаматтық қоғам министрлігі осы аптада жаңа заң жобасын талқылады. Соның ішінде бірнеше заң актілеріне өзгеріс енгізуді ұсынып отыр. Жаңа құжатқа сәйкес, бұдан былай ешкім қоғамдық орында кара киіммен тұмшаланып жүрмейді. Осыған қатысты сіздің пікіріңізді білсек деген едік.

Балғабек Мырзаев: Қоғамдық орында тұмшаланып жүру — бұл «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне діни қызмет және діни бірлестіктер мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасында қарастырылып жатқан басты тақырыптың

ОСЫ АПТАДА ДІН ІСТЕРІ ЖӘНЕ АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМ МИНИСТРЛІГІ ЗАҢ ЖОБАСЫН ТАЛҚЫҒА САЛДЫ. ЕЛІМІЗДЕ БІРНЕШЕ ЗАҢ АКТІЛЕРІ ҚАЙТА ҚАРАЛЫП, ӨЗГЕРТУ ЕНГІЗІЛМЕК. НАҚТЫРАҚ АЙТАР БОЛСАҚ, МИНИСТРЛІК БҰДАН БЫЛАЙ ЖҮЗІН ТҰМШАЛАЙТЫН КИІМГЕ ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІК ТІРКЕУГЕ АЛЫНБАҒАН НЕКЕГЕ ТЫЙЫМ САЛАТЫН ЗАҢ ЖОБАСЫН ҚЫРКҮЙЕКТЕ ПАРЛАМЕНТКЕ ЖОЛДАУДЫ КӨЗДЕП ОТЫР. ӨЗІРЛЕГЕН ЗАҢ ЖОБАСЫНДА БІРҚАТАР ТЫЙЫМ ҚАРАСТЫРЫЛҒАН. ЕҢ БАСТЫСЫ, ЕНДІ ҚОҒАМДЫҚ ОРЫНДА БЕТ-АУЗЫН ТҰМШАЛАП, ҚАРА ЖАМЫЛЫП ЖҮРУГЕ ЗАҢ АЛДЫНДА ТЫЙЫМ САЛУ КӨЗДЕЛГЕН. ҚҰЖАТТЫҢ ЖАЙ-ЖАПСАРЫ ТУРАЛЫ МИНИСТРЛІКТЕГІ ДІНТАНУ САРАПТАМАСЫ БАСҚАРМАСЫНЫҢ БАСШЫСЫ БАЛҒАБЕК МЫРЗАЕВПЕН СҰХБАТТАСҚАН ЕДІК.

жастарымыз шетелде діни білім аламын деп жат ағымдардың жетегінде кетіп жатыр. Өкінішке қарай, базалық діни білімі болмаған соң, осындай жағдай орын алуда. Сондықтан, қандай да бір азамат шетелге шықпай тұрып, елімізде дәстүрлі дінімізді санасына сіңіріп алғаны жөн. Сонда ғана өзге елге барғанда, жат ағымға қарсы тұра алады.

Жас қазақ: Министр Н.Ермекбаев «АХАЖ бөліміне тіркелмеген некеге рұқсат жоқ» — деп кесіп айтты. Сонда мешітте некесін киып, мемлекеттік тіркеуге тұрмаған жас жұбайларға қандай шара қолданылады?

Балғабек Мырзаев: Бұл жерде министрдің сөзінің мағынасы былай. Егер мемлекеттік

ЖАТ ӘДЕТКЕ ЖОЛ ЖОҚ

бірі. Көпшілік ортада кара киім киіп, жүзін тұмшалап жүретіндерге тыйым салу өте өзекті. Бұл бойынша біз тәртіптік шара ретінде әкімшілік құқықбұзушылық туралы Кодекске өзгеріс енгізуді көздеп отырмыз. Яғни қоғамдық орында кара киім киіп, бет-жүзін тұмшалап жүретіндерге 100 айлық есептік көрсеткіш (АЕК) көлемінде, яғни 226 900 теңге айыппұл салынады. Бір анықтап алатын жағдай, біз хиджап кигендерді айтып отырғанымыз жоқ.

Жас қазақ: Құжатта шолақ балақ шалбар киетіндердің де мәселесі қарастырыла ма?

Балғабек Мырзаев: Өзірге шолақ балақ шалбар киіп жүретіндерге қатысты арнайы заң қарастырылмайды. Егер енгізіліп жатса, заң бойынша қаралатын болады.

Жас қазақ: Өткен жолы Мысырда 6 студент ұсталғанда, дін істері және азаматтық қоғам министрі Нұрлан Ермекбаев «Діни білім алу үшін шет мемлекеттерге өз бетімен бармауға кеңес береміз» — деп еді. Жаңа құжатта бұл мәселе қарастырылды ма?

Балғабек Мырзаев: Кез келген отандасымыз жоғары діни білімді шетелден алмас бұрын, оң-солын өз елімізде, өз жерімізде танып алуға тиіс. Яғни алдымен осында білім алуы қажет. Олан кейін Қазақстан Мұсылмандар діни басқармасының (ҚМДБ) рұқсатымен шетелге білімін толықтыруға жіберіледі. Біз бұл мәселені біраз зерттедік. Мұндай жағдай көптеген елде қаралған

Көпшілік ортада кара киім киіп, жүзін тұмшалап жүретіндерге тыйым салу өте өзекті. Бұл бойынша біз тәртіптік шара ретінде әкімшілік құқықбұзушылық туралы Кодекске өзгеріс енгізуді көздеп отырмыз. Яғни қоғамдық орында кара киім киіп, бет-жүзін тұмшалап жүретіндерге 100 айлық есептік көрсеткіш (АЕК) көлемінде, яғни 226 900 теңге айыппұл салынады.

екен. Мысалы, Түркия, Малайзия сияқты елдерде азаматтар шетелде діни сауатын ашу үшін алдымен өз елінде білім алған соң, рұқсат етіледі. Іргеміздегі Тәжікстанда да солай. Ал біздің жағдайымызда еліміздегі тіркелген діни бірлестік ҚМДБ-ның жолдамасымен баруды орынды болады деп отырмыз. Бұл жердегі басты мақсатымыз — діни білім алушы жастардың адасуына жол бермеу. Себебі көптеген

мекемеде некеге тұрмай, діни жолмен некесі қиылса, ол заңсыз деп есептеледі. Сондай-ақ тиісті шара қолданылады. Бұл жазаны қолданудың өзіндік себебі бар. Мысалы, неке ресми түрде тіркелмей, тек дін бойынша отбасын құрған азаматтардың арасында уақыт өте келе қандай да бір кикілжің орын алып, ажырасқан жағдайда, екі азаматтың арасындағы балалар алименттік төлемақыдан құр қалады. Еліміздегі жетім балалар мен қорғансыз әйелдердің көбеюінің алдын алу мақсатында, біз отау көтерген жас жұбайларға ресми некеге тұруды міндеттедік. Ал тиісті амал тек аталған заңды бұзған азаматтарға ғана емес, некені қиған дін қызметкеріне де 100 (АЕК) көлемінде айыппұл салу мәселесі қарастырылған.

Сонымен қатар ескеріп айтылатын тағы бір маңызды дүние — азаматтардың арасында діни неке тоқтатылады немесе мүлде шарият жолымен некелесуге болмайды деген тұжырымның қалыптасуы. Бұл ешқандай да дінінің статусын төмендету емес. Тек елдегі келенсіз жағдайдың алдын алу мақсатында ұйымдастырылған бастама. Сондықтан, дін істері және қоғам министрлігі отбасын құруға ниет еткен барша азаматтарға алдымен мемлекеттік АХАЖ бөлімінде некені заңдастыруды міндеттейді. Ресми неке куәлігі арқылы кез келген дін мекемесінде мұсылмандық жолмен неке кию рәсімін жүзеге асыруға рұқсат беріледі.

Сұхбаттасқан
Руслан ДОСТАЕВ

Әңгіменің ашығы

Салауат МҮКСІМОВ, Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі департаментінің директоры:

«Ең жемқор мекеменің қатарында кеден қызметі тұр. 2001 жылдан бергі статистикаға қарасақ, осы уақыт ішінде 10 мыңнан астам адам жемқорлық дерегі бойынша сотталыпты. Сотталғандардың саны бойынша қаржы министрлігі екінші орында. Жауапқа тартылғандардың 86 пайызы мемлекеттік кіріс комитеті, кеден және салық қызметі мекемелерінің өкілдері»

Түйткіл

(Басы 1-бетте)

Екі жыл бұрынғы қызыл судың тасқынынан екі жүз үйлі Қызылжар ауылы қатты зардап шеккен. Көктемгі тасқыннан ғимарат едәуір бүлініп: шатыры тесіліп, едені шіріп, іргетасы мен қабырғаларын мүк

Маған да тиісін, мұғалімдерді де қорқытып отыр. Шынымды айтсам, қазір не істерімді білмей отырмын, қуықтай үш бөлме түске дейін балабақша, түстен кейін мектеп болады. Басқа амалымыз жоқ.

Ата-аналардың наразылығы мен аудандық білім бөлімі басшыларының қысымынан

басыпты. Көктің, шіріктің иісі қолканы қабады. Әсіресе, көктем, қыс, күз айларындағы жауын-шашында ауырмаған оқушы, сырқаттанбаған мұғалім қалмайды екен.

Ауылда ескі және жаңа — екі мектеп бар.

кейін балабақша мен бастауыш сыныптағы 60 бала ескі мектептің қуықтай үш бөлмесінде үш ауысыммен оқитын

ТҮСКЕ ДЕЙІН БАЛАБАҚША, ТҮСТЕН КЕЙІН МЕКТЕП

Қызылсудан бүлінгені — ескісі. Ал жанасы толық бітпеген. Оның қабырғасы осыдан 20 жыл бұрын қаланып, аяқсыз қалыпты.

Қызылжардың тұрғыны Жанат Дүйсенбаева 3 жылда мектептің құрылыс жұмысына 3 миллион теңге бөлінгенін алға тартады. Алайда ондай соманы мектеп басшысы Саят Солтанов бірінші рет естігенін айтып, зар қағып отыр.

Саят Солтанов:
— 80 мың теңге ғана берді жөндеуге.
Жанат Дүйсенбаева:
— 4 миллион теңге бөлінді деп тұр ғой?

болады. Бұрын еңбек пәніне арналған сыныпты түске дейін балабақшаның бүлдіршіндері, түстен кейін 1-сыныптан 4-сыныпқа дейінгі оқушылар пайдаланады. Тәрбиешілер мен мұғалімдер күніне екі-үш рет үстел-орындық тасып, әбігерге түсері анық. Ал жоғары сыныптың балалары көрші ауылға қатынап оқуға мәжбүр. Бірақ оған ата-анасы қарсы. Арқаның асау табиғатында бірнеше шақырым жол жүріп, басқа ауылға қатынап оқу — тозақпен тең дейді.

Қызылжар тұрғындары «Жаңа мектеп саймай-ақ қойсын. Бізге құрылысы аяқталмай қалған мектепті бітіріп берсе, сол да жетеді»

ТАҚЫРЫПҚА ТҮЗДЫҚ
Айғаным АҚПАНОВА,
Бұқар жырау ауданы әкімінің орынбасары:

— Ғимаратты апатты деп таптық. Бірақ сараптама жасалған жоқ. Жекешелендіру бағдарламасына сәйкес, ондай анықтама қажет емес. Сатып алған жеке тұлға ғимаратты бұзып, құрылыс материалын әкетеді. Жұырда тозған ескі мектепке жөндеу жұмысын жүргізу үшін 112 миллион теңге бөлетін көрінеді. Ал аушұлы қызылжарлықтар көпені жасағанына, дайын тұрған жаңа мектепті жасап беруін талап етіп отыр. Олар «Білімдегі былықты арнайы комиссия құрып, тексерсе» — дейді.

Саят Солтанов:
— Жоқ, ондай ақша көрген жоқпыз. Ондай ақшаға біз қол қойған да жоқпыз.

— дейді. Олар осы мәселені көтеріп аудандық білім бөліміне де хат жазып, арыз түсірген көрінеді. Алайда басшылар аяқталмаған, мектепке арнап салынған құрылысты аукционда сатылған, — дейді.

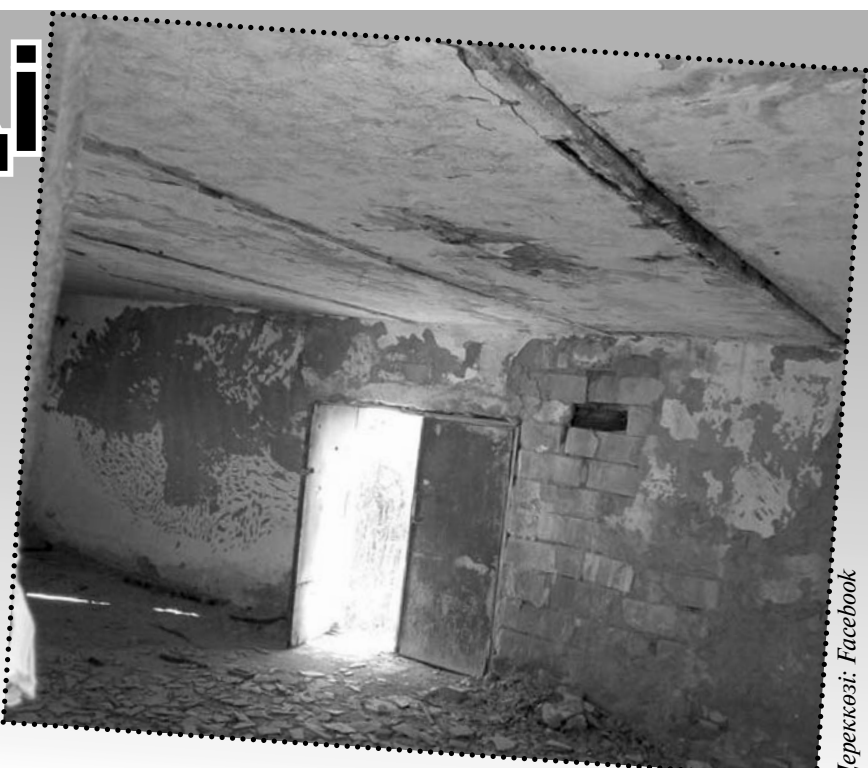
Саят САБДАЛЫ,
КТК арнасының тілшісі (Арнайы «Жас қазақ» газеті үшін)

Бұрын клуб еді

Қарағанды облысы. Шет ауданы Кеңшоқы ауылы.

Дереккөзі: Facebook

ӘЛЕМДІ
ӨЗГЕРТЕМ ДЕСЕҢ,
ӨЗІҢНЕН БАСТА

«Самұрық-Қазына» қоры үш жылдан бері трансформацияны бастан өткеруде. Бірінше кезекте өзгерістерді адамның санасына енгізу міндеті тұр. «Әлемді өзгертем десен, өзіңнен баста!» Біз ұйымдастырған сараптамалық-консультативтік кеңестің басты ұраны осы. Бұл ұран Елбасы көтерген рухани жаңғыру мәселесімен де үндеседі. Күн тәртібіне қойылған тақырыпты жастарымыз құптады. Қатысушылар түрлі аймақтан — Астана, Алматы, Атырау, Ақтау, Павлодар, Шымкент қалаларынан жиналды. Іс-шара барысында білдірген ойларына қарағанда, барлығы да өзгерістің қажеттілігін түсінеді.

ӨЗГЕРІС АЙНАЛАМЫЗДА

Біз өткізу орнын тандаған кезде қызметкерлеріміз шоғырланған аймаққа басымдық бердік. Шымкент — сол аймақтардың бірі. Бұл өңірде «Қазатомөнеркәсіп» және «Тау-Кен Самұрық» өндіріс орындары, «Қазпошта», «Казактелеком», «KEGOC», «Қазақстан темір жолы» компанияларының бөлімшелері орналасқан. Шырайлы Шымкаланың қолайлы ауа райы да іс-шараны ойдағыдай өткізуге септігін тигізді. Негізінен, бұл қала дәстүрге бай болғанымен, жаңашылдыққа икемділігі мол. Бұған еліміздің түкпір-түкпірінен келген қатысушыларымыз да көз жеткізді. Бір сөзбен айтқанда, өзгеріс айналамызда.

ЖАСТАР – ҚОЗҒАУШЫ КҮШ

Кез келген реформаны енгізген кезде оның қалай қабылданатынын алдын ала зерттеген жөн. Егер жоғарыдан төменге бағытталатын болса, оған дайын болмаған қызметкер қарсылық көрсетуі мүмкін. Мұндай қайшылықтың жолын кесу

Ербол ЫСМАЙЫЛОВ:

БИІККЕ ҰМТЫЛУ ҚАЖЕТ

мақсатымен біз компанияларында көшбасшы саналатын 35-37 жасқа дейінгі белсенділерді жинадық. Олардың қатарында өндірісте еңбек ететін жұмысшы, экономист, менеджер

кезекте қоржындық компаниялардан табысты трансформациялаудың айдақтары күтілуде. Алайда өзгерісті ретімен енгізген шарт. Және осы жолы кеңеске қатысқан жастар

бар. Алдағы 5-7 жылда бұл адамдар компаниясындағы саясатқа, басқару және өндіріс көрсеткішін жақсартуға ықпал етеді. Қазірдің өзінде олар болашақ жаңғырудың іргетасын қалауда.

БАСТЫ МАҚСАТ – КЕРІ БАЙЛАНЫС ОРНАТУ

Кеңес жұмысына қатысқан қызметкерлер мұндай іс-шара қажет деген пікірде. Алға қойған мақсат-міндетімізді айтып өтейін. Бірінші кезекте, бұл ішкі

трансформацияның жалауын көтеріп, өзгерісті өзі басқаруға қабілетті.

ӨРКІМНІҢ ҮЛЕСІ БАҒАЛЫ

Сараптамалық-консультативтік кеңес бір сарынды болмады. Түрлі форматта ұйымдастыруға ұмтылдык. Соның ішінде «Үлес» атты зияткерлік конференцияның орны бөлек. Неліктен дәл осылай аталады? Өйткені ортақ табысымыз өркімнің үлесіне байланысты. Спикерлер өзіндік трансформация жолында алған

сабақ туралы баяндалды. Әсіресе, есімі Гиннесс кітабына енген белгілі марафоншы Марат Жыланбаевтың ұлағатты жолы көпшілікке үлкен әсер қалдырды.

Трансформация үрдісінің үшінші модернизация шеңберінде мемлекет басшысы алға қойған мақсатпен сабақтас болғаны маңызды. Сондықтан халық қалаулылары мен сарапшылардың қатысуымен өткен келесі сессиямыз үшінші модернизация мен рухани жаңғырудың көкейкесті мәселесіне арналды.

Тағы бір формат — оқыту. Серіктесіміз «Самұрық-Қазына» корпоративтік университеті өзгерісті басқару туралы ақпараттық сессияны өткізсе, қоғамдық пікірді қалыптастыруға ықпал ететін беделді тұлғалар тиімді коммуникация туралы ой толғады. Осының арқасында ертең жастар өз компаниясында трансформациялық үрдіске белсене қатысып, қағаз бетінде де әріптестерімен тәжірибе бөлісе алады.

БОЛАШАҚҚА БАҒДАР

Сарапшылармен серіктестікті нығайту, ішкі сараптаманы күшейту, бизнес үрдістердің тиімділігін көтеру, компания ұжымдарында сындарлы да пайдалы қарым-қатынас жүйесін орнату. Алдағы жоспарымыз осындай. Еліміздің оңтүстігінен бастау алған жобамыз жалғасын табуы тиіс. Сараптамалық және коммуникациялық маңызға ие мұндай іс-шараларды жыл сайын түрлі аймақта өткізуді көздейміз. Бас кеңеснің өзі ғана өз сарпасында қайнамай, портфельдік компанияларды, аймақтық бөлімшелерді, өндіріс

АНЫҚТАМА:

Дағдарысқа қарсы коммуникацияларды дамыту, менеджмент, әкімшілік басқару, бұқаралық психология, республикалық маңызы бар әлеуметтік жобаларды жүзеге асыру салаларында тәжірибесі мол. «ҚазМұнайГаз» АҚ, «Chevron», «LUKOIL» компанияларында, Қазақстанның Германиядағы елшілігінде қызмет етті.

Елбасымыздың
«Болашаққа бағдар:
рухани жаңғыру» атты
мақаласында айтылған
жобаның бірі – «Жаңа
гуманитарлық білім.
Қазақ тіліндегі 100

жаңа оқулық». Бұл бастаманы қолға алған «Ұлттық аударма бюросы» бүгінде 17 кітапты аяқтауға жақын. Осыған орай Алматыда аударма мәселесін талқылау үшін «Қазіргі ғылыми аударма теориясы мен практикасы» тақырыбында дөңгелек үстел өтті. Шараға жоғары оқу орындарының оқытушы-ғалымдары, аудармашылар, редакторлар, баспагерлер, тілші және әдебиетші мамандар мен жауапты мемлекеттік мекемелердің өкілдері қатысты. Жиында жоба аясындағы ғылыми термин мен ұғымды қазақ тіліне аудару, өзге тілден енген сөз қолданысы, терминология, стиль, аудармашының кәсіби деңгейін көтеру мәселесі сөз болды.

100 ЖАҢА ОҚУЛЫҚ

Басқосуда сөз алған «Ұлттық аударма бюросының» басшысы Рауан Кенжеханұлы кітап 10 мың данадан басылып, жоғары оқу орындарына тегін таратылатынын айтып өтті. Бұған қоса сатылымға түспейтінін де тілге тиек етті. Ол «Барлық жоғары оқу орындарынан бізге 800-ге тарта ұсыныс түсті. Осыған дейін профессор мен оқытушылар ағылшын тіліндегі оқулықты өз бетінше қазақшаға аударып, лекцияға пайдаланып келді. Сол 800 оқулықты сараптай келе, биылғы жылға 17 оқулық бекітіліп отыр. Талапқа сай кемінде 3 басылым шығуы пайда болуының сәті келді. Бұрынғы мен жаңа аудармашыларды кәсібилендіру басты назарға алынуы тиіс. Қазақ тілін түлететін, дамытатын тілдің заңдылығын бұзбай, сақтай отырып, келісе отырып анықтау. Аударма шеберлігі деген тақырыпта арнайы бір сайт құрып, журнал шығаруды қолға алу қажет сияқты. Бұл аударылған оқулықтың аясында көп әңгіме бар. Әдістемелік тұрғыдан ер ғалым аптасына бір рет кішігірім дүниесін жарыққа шығарып тұрса. Сонда түсініксіздеу терминдерге айтылған пікірлер мен талқылаулар көп көмегін береді. Сонда ғана тіл дамиды», — деді. Бүгінгі қолға алынған жұмыстың 80 пайызға жуығы орындалды. Толық аяқталған соң, тағы бір жиналыс талқыға салады.

Жоба аясында әлемнің ең үздік оқу орындарының қолданысындағы философия, әлеуметтану, психология, мәдениеттану, дінтану, тіл білімі, экономика, менеджмент пен кәсіпкерлік саласы бойынша ең танымал кітаптар қазақ тіліне аударылған. Бүгінде іріктелген 17 оқулықты аудару жұмысына 90-нан аса ұстаз-ғалым мен аудармашы редактор жұмылдырылған. Осы бойынша аудармашы ғалымдар қандай жұмыс жүргізіліп жатқанын баяндап, ақылдасатын түйткілді

Шаһар Тынысы

Алматыда көшелер мен ірі даңғылдарға жөндеу жұмысы жүргізілуде. Құрылыс жұмысының кесірінен бірнеше көше жабылып, көлік бағыты өзгеріп, кептеліс көбейген.

Жыл басында 317 шақырым су құбыры мен 265 шақырым көріз желісін ауыстыруға және қайта жасауға қомақты қаржы бөлінген болатын. Қазір 35 мың тұрғын үйді ыстық-суық сумен қамтамасыз ету үшін орталық жүйеге қосу жұмысы жүргізіліп жатыр. Шаһар көшелеріндегі тротуардың 26 шақырымы жаңартылды. Ал магистральды көшелдегі жоспарланған 151 шақырым жолдың барлығы орташа жөндеуден өтті.

Байланыс

Астанадағы ЭКСПО қалашығында Қытайдың Гуандұң провинциясының Хуэйжоу мен Мейжоу сияқты ірі қалаларының таныстырылымы болды. Жиынға екі қаланың басшылары, кәсіпкер, өнерпаз, сонымен қатар халықаралық ЭКСПО көрмесіне келген елдердің өкілдері қатысты.

Делегация өкілдері Гуандұң провинциясының Хуэйжоу мен Мейжоу қалаларындағы туризм, негізгі кәсіпорын мен жаңғырмалы энергия көзінің дамуы жөнінде баяндалды. Сондай-ақ ұйымдастырушылар қонақтарға қос қала жөнінде бейнеролик көрсетті.

Хуэйжоу қалалық партия төрағасының орынбасары Хуа Хун ханым «Бұл таныстырылым екі ел арасындағы байланысты арттырып, болашақта тығыз қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді деп білемін», — деді. Сондай-ақ ол өзі басшылық қызмет атқаратын қаласының туризм мен өнеркәсібінің дамуына тоқталды.

Ал Мейжоу қаласының хатшысы Лин Тиан Хионг таныстырылымға келген қонақтарға алғысын білдіріп, ЭКСПО халықаралық көрмесінің маңызын айтты. Қала басшылары таныстырылым барысында өзінің өнеркәсіп орындары мен фабрика, фирмаларының өндіріс қуатын, артықшылығы мен мүмкіндігін баяндады.

мәселесін ортаға салды. Сондай-ақ, аудару барысында көзге түскен кемшіліктер арқылы өз ұсынысын да айтты. Соның бірі — журналист Есенгүл Кәпкызы. Ол өз сөзінде «Біз еңбек демалысында жүріп аударма жасалық. Қай жерде жүрсең те, ноутбүгіміз қолымыздан түспеді. Орыс тілі мен ағылшын тіліндегі сөздердің мән-мағынасын ғаламтордағы сөздіктен іздеген кезде, барлығы түсінікті тілде шыға келеді. Ал қазақ тілінде электрондық нұсқада түсіндірме сөздік өте аз. Тіл білімі институты 15 томдық түсіндірме сөздік кітабын жасап шықтыңыздар. Енді екі тілде салыстырмалы және түсіндірмелі түрде электрондық нұсқада шығарылса деген ұсынысым бар» — деді.

Әр сөздің мағынасы мен терминіне тоқталған аудармашылардың жұмысына редакторлар мен саясаттанушылар өз пікірін жеткізді. Мұнда сөзбе-сөз тікелей емес, мәніне қарай аударылуы қажеттігін жете түсіндірді. Саясаттанушы Айдос Сарым жұмыс барысына баға беріп, өз ойын қоса кетті. Оның айтуынша, аударма ісінің мемлекеттік мүдде, мәселе ретінде көтеріліп отқаны ұлттың зиялы, үлкен дәрежеге шыққандығының белгісі. А.Сарым «Бүгінде заман мен талап өзгеріп жатыр. Бәсекеге қабілетті болу үшін ең алдымен адам ашық болуы қажет. Жан-жақтан келген ғылыми ағымдарды анық түсініп,

ақ-қарасын айыра білетін жағдайға жету басты міндет. Мемлекеттік бастама баянды болып, дiттеген мақсатына жету үшін кем дегенде қоғамның қолдауы, ықыласы мен iлтипатына ие болу шарт. Қазақстанның аудармашылар одағы немесе қауымдастығының пайда болуының сәтi келдi. Бұрынғы мен жаңа аудармашыларды кәсібилендіру басты назарға алынуы тиіс. Қазақ тілін түлететін, дамытатын тілдің заңдылығын бұзбай, сақтай отырып, келісе отырып анықтау. Аударма шеберлігі деген тақырыпта арнайы бір сайт құрып, журнал шығаруды қолға алу қажет сияқты. Бұл аударылған оқулықтың аясында көп әңгіме бар. Әдістемелік тұрғыдан ер ғалым аптасына бір рет кішігірім дүниесін жарыққа шығарып тұрса. Сонда түсініксіздеу терминдерге айтылған пікірлер мен талқылаулар көп көмегін береді. Сонда ғана тіл дамиды», — деді. Бүгінгі қолға алынған жұмыстың 80 пайызға жуығы орындалды. Толық аяқталған соң, тағы бір жиналыс талқыға салады.

Салтанат ШЫРЫНХАН,
Алматы қаласы

ЖОЛЫ ЖӨНДЕЛІП, ҚҰБЫРЫ ЖАҢАРДЫ

Шевченко және Қонаев көшелерінде көлік қозғалысы ашылып, трамвай рельстері алынып тасталған. Сондай ақ, «Орбита» ықшамауданынан Көкбазарға дейінгі веложол абаттандырылуда. Көктемде басталған құрылыс жұмысы қазан айында толықтай аяқталады деп жоспарланған.

Жалпы, жылу маусымына дейін ұзындығы 32 шақырымнан асатын жылу жүйесі жөндеуден өтеді. Бұл өткен жылмен салыстырғанда, 2,7 есеге көп. Сондай-ақ жана құбыр салынды. Оның пайдалану мерзімі 40 жылға жетеді деп күтілуде.

СЕНІМДІ СЕРІКТЕСТІК

Гуандұң провинциясы Қытайдың оңтүстігінде орналасқан. Елді мекеннің әкімшілік орталығы — Гуанжоу қаласы. Делегаттардың айтуынша, Гуандұң соңғы жылдары экономикалық даму жағынан Қытайдың озық провинциясының біріне айналған. Мәселен, 2016 жылы Гуандұңның жалпы ішкі өнімі 1,2 триллион долларға жетсе, экономикалық өсімі — 7,5 пайызды құраған.

Көршілес Қытайдан келген шенеуніктер мен кәсіпкерлер біздің елмен алдағы уақытта тығыз байланыста болуға ниетті екендігін жеткізді.

Тосқауыл

Қазақтың нардай алып жігіттері. Қазақ жерінде туып, өмір бойы туған жерінде көгеріп-көкпесті жатқан өзіміздің қарақөздер. Ананың ақ сүтін емген, әкенің арқасында ержетіп, азамат болған ауылдың қара домалақтары. Өз қолыңды өзін кесесін бе, әлде қорғайсың ба? Не істейсін? Кішкене сабыр шақырсаң, өз қолыңды өзін кесе алмайтыныңды және оларды қорғай да, қарғай да алмайтыныңды білесің! Себебі олар біріміздің бауырымыз, біріміздің баламыз! Қанымыз, қарақөзіміз!

Олар қиырдағы қазақ ауылында жүріп-ақ бүкіл әлемде тыйым салынған ДАИШ лаңкестік ұйымының қара туын желбіретіп, сұқ саусағын көкке шошайтып, әлгі ұйымның қарулы жиналға шақыратын ұранын салған. Жаланаық күм кешіп, тай-құлынмен жарысып, құлдырандап ойнаған туған жерінде, ата-бабасы аттың жалында, түйенің қомында тар жол, тайғақ кешіп қорғап қалған қасиетті қазақ даласында жарылыс жасауға дайындалған. Әке-шешесін, туған жерін, Отанын сатпақшы болады. Бұдан өткен қандай опасыздық бар? Мына суреттегі жігіттер. Батыс Қазақстан облысы Жаңақала ауданы Жаңақала ауылында жарылыс жасауға дайындалған «тәкпіршілер».

Солдан оңға қарай ортада тұрған, яғни қылмыстық топтың басшысы — Фархат Ғабдешев. Медет Бижанов, Мейрамбек Рахматуллин. Артқы қатарда ту ұстап тұрған — Азамат Қайырғалиев пен Ескендір Әбекезов.

Орал қаласында 24-34 жас аралығындағы 8 жігіт сотталды. Оларды быттыр қыркүйек

Оралда «лаңкестік топ құрды» деп айыпталған радикалдар ағымның 8 мүшесі сотталды. Облыстық соттың судьясы мәлімдегендей, өзін діни жамағат деп жариялаған Жаңақала ауданының тұрғындары ішкі істер бөліміне қарулы шабуыл жасамақ болған. Олар тіпті Сирия мен Ирактағы соғысқа қатысуға бекініп, «Халифат» жолында шаһид болуға дайындалады. Бірақ шетелге аттанудың сәті түспегесін, интернет арқылы теріс діни ақпар таратып, қатарына жаңа адамдар тартады. Бұл мәселенің бүге-шөгесін зерттеген оралдық өріптесіміз Ұлдай Сариеваның мақаласын ұсынамыз.

Ғабдешев «Ислам мемлекеті» Халықаралық террористік ұйымының (ХТҰ) өкілі Шейх Әбу Мұхаммед Әл Аднанидің: «Ислам мемлекетіне келе алмайтын және тағуттардың жерінде тұрып жатқан діндес бауырлар қасиетті рамазан айында сол тағуттардың жерінде бейбіт тұрғындарға қарсы қарулы жинад жасау арқылы шаһид болуға болады» — деген сөзін жеткізген. Ақтөбелік «діндес бауырларының» жасаған лаңкестік оқиғасын дін үшін күрес, көпірлерге, тағуттарға қарсы қасиетті «қылш жинады» деп атап, жиналған жігіттерді бірауыздан қолдауға және құқық қорғау органы қызметкерлеріне қарсы «қарулы жинад» жасауға шақырған. Жаңақала жерінде жарылыс жасауға бірауыздан бекінген топ мүшелері қару-жарақ іздеуге және жарылғыш заттын қалай жасалатынын анықтауға, оны жасауға сөз байласады.

Осы мақсатты жүзеге асыруды ақылдау үшін олар быттыр 5 шілдеде «Ораза айт мерекесін тойлаймыз» деген желеумен Ғабдешевтің үйіне жиналады. Сол жерде

А.Жантасовтар, соның ішінде А.Жантасов 2014 жылдың қазан айынан 2016 жылдың 19 шілдесіне, яғни ұсталған күнге дейін діни алауыздықты қоздыру, терроризмді насихаттау мазмұнындағы материалды ғаламтордағы Umma News және басқа да әлеуметтік желіден көшіріп алып, таратқан. «ВКонтакте» әлеуметтік желісінде Abu Salman Jantsov логинімен тіркеліпті. Көпшілікке қолжетімді жеке

парақшасында діни уәж бойынша өзін-өзі құрбан ету, мұсылманды, мужихидті жинад жасауға үндеу, дінге сенбейтін «кәпірге» қарсы соғыс ашу, жинадқа қатысып шаһид болуды уағыздайтын және ДАИШ террористік ұйымының идеясын қолдайтын бағыттағы материалды салып отырған.

Сондай-ақ Е.Әбекезов терроризмді насихаттайтын мақалаларды іздеп тауып, көшіріп, 75 және 19 парақтан тұратын материалды өзінің Жаңақала ауылы, Ферма көшесі, №2 үйінде тарату мақсатында сақтаған.

Быттыр 9 шілде күні Ф.Ғабдешев, А.Жантасов, Т.Қисметов үшеуі Е.Әбекезовтің үйіне келеді. Сол жерде Фархат пен Қисметов екеуі Е.Әбекевке құқық қорғау қызметкерлеріне қарсы қарулы жинад жасау үшін жарылғыш зат жасауды

КӨКЕЙКЕСТІ

www.jasqazaq.kz
[E-mail: jas_qazaq@mail.ru](mailto:jas_qazaq@mail.ru)

өздері ұстанған діни теріс ағымды жоққа шығармаған. Мысалы, Е.Әбекезов сотта берген жауабында Ханбали мәзһабын ұстанатынын, ақида жағынан имамдармен, мүфтиатпен келіспейтінін, Құран мен сүннетке қарама-қайшы келген қазақтың салт-дәстүрін және өздерінің «харам» деп танылған домбыраны мойындамайтынын айтқан.

КҮӘГЕРДІҢ СӨЗІ

Сотта бүркеншік атпен қатысқан «А.Беріков» және «Е.Қозыбаев» деген куә адамдар Ф.Ғабдешев бастаған топтың Жаңақала аудандық полиция бөліміне қыркүйек айының басында шабуыл жасайтынын, ол үшін бір күн бұрын діндар біреудің әдейі бұзақылық жасап, полицияға қамалу керектігін және сол адамның іштен есік ашып, бұлар полиция ғимаратында сақталған қару-жарақты қолға түсіретінін айтқан. Сондай-ақ Сирия, Ирактағы болып жатқан қарулы жинадты қолдайтынын, Ғабдешевтің «Тағуттарды өлтіру керек» деп айтқанын, оның сөзін Қисметов, Жантасов, Арыстанов, Қайырғалиев, Бижановтардың қолдап, теракты жасау үшін ақша және қару іздегенін айтты. Сотқа қатысқан басқа да куәгерлер қылмыстық топтың теракты жасау үшін елден мылтық іздегенін, ДАИШ-тың туын жасағанын, мемлекетті, намаз оқымаған адамды кәпірге шығарғанын айтты.

Сотта Соркөлдін жағасына барған әйелдер де куәлік етті. Куә А.Хайрелова өз жауабында Ғабдешев тобының Соркөлдін басында қара туды терекке іліп қойып, «Аллаһу Әкбар» деп ұрандағанын айтады. Сондай-ақ 2015 жылы күйеуі Н.Өтепқалиевтың ықпалымен балаларын алып Түркия арқылы Сирияға қашайын деп тұрған жерінде Ақтау әуежайында қолға түскенін, бұрын қарулы жинадты қолдағанын, бірақ күйеуі 6 жылға сотталған соң, олардың іс-әрекетінің қате екенін түсінгенін және қолдамайтынын жеткізді.

СОТ ҮКІМІ

Сот Ф.Ғабдешевті Қылмыстық кодекстің 24-бабы 1-бөлігі-255-бабы 4-бөлігі (адамдарға, сондай-ақ ұйым ғимаратына шабуыл жасаумен ұштасқан лаңкестік актісін жасауға әзірлену), 256-бабы 2-бөлігі (бұқаралық ақпарат құралдарын немесе телекоммуникация желілерін пайдалану арқылы лаңкестікті насихаттау), 257-бабы 1-бөлігіне (лаңкестік ұйым құру, сондай-ақ оған басшылық жасау) сәйкес айыпты деп тауып, тағы да Қылмыстық кодекстің 58-бабының 4-бөлігі негізінде жазаны ішінара қосу арқылы мүлкін тәркілеумен бірге, 15 жылға бас бостандығынан айыру жазасын кесті.

А.Жантасов Қылмыстық кодекстің 174-бабы 1-бөлігі (діни араздықты туғыз), 24-бабы 1-бөлігі және 255-бабы 4-бөлігі, 256-бабы 2-бөлігі, 257-бабы 2-бөлігіне сәйкес айыпты деп танылып, Қылмыстық кодекстің 58-бабы 4-бөлігі негізінде мүлкін тәркілеумен бірге 15 жылға бас бостандығынан айырылды.

Т.Қисметов, А.Қайырғалиев, М.Бижанов және Н.Арыстанов Қылмыстық кодекстің 24-бабы 1-бөлігі және 255-бабы 4-бөлігі, 256-бабы 2-бөлігі, 257-бабы 2-бөлігіне сәйкес айыпты деп танылып, Қылмыстық кодекстің 58-бабының 4-бөлігі негізінде мал-мүлкін тәркіленумен бірге Қисметов 12 жылға, қалған үшеуі 11 жылға бас бостандығынан айырылды.

Е.Әбекезов пен М.Рахматуллин Қылмыстық кодекстің 256-бабының 2-бөлігі, 434-бабына (дайындалып жатқаны анық белгілі лаңкестік актісі туралы хабарламау) сәйкес айыпты деп танылып, мал-мүлкін тәркілеумен бірге Е.Әбекезов 6 жыл 6 айға, М.Рахматуллин 5 жылға бас бостандығынан айырылды.

Ф.Ғабдешев, А.Жантасов, Т.Қисметов, А.Қайырғалиев, Н.Арыстанов, М.Бижановтардың жасаған қылмыстық іс-әрекеті Қылмыстық кодекстің 11-бабының 4,5-бөліктеріне сай ауыр және аса ауыр қылмыс санатына жатады.

Әбу Мұхаммед Әл Аднани және басқа да шетелдік шейхтардың уағызын, аудио үндеуін тындап санасы уланған жаңақалалық 8 жігіт сөйтіп, әртүрлі мерзімге темір торға тоғытылды.

Қазақта «мың асқанға бір тосқан» — деген сөз бар. Бірақ осы тура жолдан аласып жігіттер тас түрмеден түзеліп шығар ма екен? Тәжірибе көрсеткендей, тар қапасақа қамалған соң ғана шын Алласын танып, қазактың ұлттық құндылықтарымен біте қайнасқан Исламның асыл қағидасына қайта оралар, бәлкім! Сол асыл құндылықтың ең бастысы — адамға нақақ қиянат жасамау керектігін, жарылыс жасауға үлгертіп қырыққан құқық қорғау органына мың мәрте алғыс айту қажеттігін темір тордың арғы жағындағы өмірді көргенде ұғынар ма екен!?

Ұлдай САРИЕВА,

Орал қаласы

Қылмыс

Ақтөбеде заңсыз мұнай тасымалдаған қылмыстық топ сотталды. «Арлан» арнайы жасағы командирінің

орынбасары Кенжеғали Бүркітов, «Казинтрейд» ЖШС директоры Мірболат Нияров, менеджері Олжас Жанауыт, «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ операторы Еркін Таңжарықов және Ардақ Тәжіғалиұлы 2013-2016 жылдар аралығында ірі мұнай компаниясының «қара алтынын» ұрлағаны үшін 5 жылдан 10 жылға дейін бас бостандығынан айырылды.

«ҚАРА АЛТЫНДЫ» ҚЫМҚЫРҒАНДАР

Тергеу 1 жыл бойы жүргізілген. Айыптыларға Қылмыстық кодекстің бірнеше бабы бойынша айып тағылды. Айта кетейік, қылмыстық іс кезінде тәркіленген қымбат жеңіл көліктер мен 17 жүк көлігі, мемлекет есебіне қайтарылады. Іс материалына сүйенсек, 2013-2016 жылдары кен орындарынан мұнай ұрлап сатқан қылмыстық топқа «Арлан» арнайы жасағы командирінің орынбасары Кенжеғали Бүркітов көмектескен. Ол өз қызметіне ай сайын 2 миллион тенге сұрапты.

Алаяқтың амалы

«Мүмкіндігі шектеулі жандарды жұмысқа орналастырдық». Мұндай ақжарма ақпарды Шығыс Қазақстан облысындағы

жұмыспен қамту мекемесі жариялаған. Алайда олардың мұнысы жалған болып шығыпты. Мұндай ақпарат берген орталық өзіне келіп түскен өтініштің тек 10 пайызын ғана орындаған. Құлығын асырғысы келген мекеменің әрекетін облыстық прокуратура қызметкерлері әшкерелепті.

ЖАЛҒАН ҚҰЖАТПЕН ҰСТАЛДЫ

Дәлірек айтқанда, соңғы төрт жылдың ішінде жұмыспен қамту мекемесіне 4016 өтініш түскен. Оның 2241-і (55 пайыздан астам) жұмыспен қамтылған. Алайда тексеріс барысында көрсеткіш мейлінше артқаны белгілі болды. Мүмкіндігі шектеулі бір азаматтың жұмысқа орналасуы бірнеше адамның жұмысқа тұруы ретінде есепке алынып отырыпты. Жыл сайын шамамен 1200-ден астам мүгедек жан жұмысқа мұқтаж болса, бекітілген квота арқылы оның тек 10 пайызы (138-і) ғана еңбекпен қамтылған.

Кері кеткен

Павлодарда мас күйінде көлік жүргізген полиция капитаны Мақсат Айтқазин бірнеше көлікті соққан. Оқиға

тәртіп сақшысының еңбек демалысында жүрген кезінде болыпты.

САҚШЫ ТӘРТІП БҰЗСА...

Павлодар облыстық ПД баспасөз қызметінің мәліметінше, қазір осы оқиға бойынша сотқа дейінгі тергеу амалы жүргізілуде.

Департаменттің баспасөз қызметі «Полиция қызметкерін ішкі істер органынан осы келесіздігі үшін жұмыстан шығару қарастырылуда. Сонымен қатар полицияның тікелей бастықтары да қатаң тәртіптік жауапкершілікке тартылады. Полицейлер Әкімшілік құқықбұзушылық кодексінің 608-бабы «Мас күйінде көлік құралын басқару салдарынан жол апатының орын алуы» бойынша әкімшілік хаттама толтырды. Материал сотқа жіберілді», — деп мәлімдеді.

ҚЫЛМЫСТЫҢ ӨТЕУІ ЖАЗА

айының басында дайындалған террористік актіні жүзеге асыруға үлгертпей, тамыздың 29-күні тұтқындалды. Ұзаққа созылған сот процесіне быыл 21 маусым күні нүкте қойылды. Сот олардың екеуін 15 жылға, біреуін 11 жылға, қалғандарын 6 және 5 жылға бас бостандығынан айырды. Б.Ермаханов төрағалық еткен сот ісінің құжатына жүгірсек, Ф.Ғабдешев, А.Жантасов, Т.Қисметов, А.Қайырғалиев, М.Бижанов, Н.Арыстановтардың қатысуымен лаңкестік топ құрған және қоғамдық қауіпсіздікті бұзу, ғимаратқа шабуыл жасау арқылы адам өміріне қол сұғу ығызылмен теракті жасауды жоспарлаған делінген. Қылмыс құралы мен қаруын және қылмысқа қатысушы сыбайлас іздестірген. Олармен алдын ала сөз байласып дайындалған. Бірақ ол жоспары жүзеге аспады. Ал Е.Әбекезов пен М.Рахматуллин оқиғаны біле тұрып, лаңкестікке дайындалып жатқан жігіттерді хабарламағаны үшін сотталды. Олар — Батыс Қазақстан облысының Жаңақала ауданының тұрғындары. Аудандағы сәләфит бағытын ұстаушы 80 адамның осы сегізгі мұндай қылмыстық әрекетке қалай барды? Бұл қылмыстық іс неден бастау алды?

ЖАРЫЛЫСТЫҢ ЖАҢҒЫРЫҒЫ

Сөйтсек, Ақтөбе қаласында жасалған террористік оқиға топ басшысы Ф.Ғабдешевке қатты әсер етіпті. Быттыр 5 маусым мен 5 шілде аралығында ауызашарда бірге болған топ мүшелеріне

ДӘСТҮР МЕН ДОМБЫРАНЫ ХАРАМ ҚЫЛҒАН

Топ мүшелері Т.Қисметов, М.Бижанов, А.Қайырғалиев, М.Рахматуллин,

қатысуға уәде бермесе де, дайындалып жатқан жарылыс туралы құқық қорғау органына хабарламағаны үшін жауапқа тартылып отыр.

Сотталушылар сотқа дейінгі тергеуде аудио-бейне камераға түсірген жауабында быттыр 8-9 шілде күндері Ғабдешевтің ұсынысымен жиналғанын, сол кездесуде Жаңақала аудандық ішкі істер бөліміне шабуыл жасау туралы әңгіме болғанын толық мойындаған. Бірақ сотта бұған қоса, тергеу барысындағы басқа да бұлтартпас айғақ бола тұра, өздеріне тағылған айыпты толығымен мойындамады. Алайда олар

www.jasqazaq.kz

ҚОРҒАН

E-mail: jas_qazaq@mail.ru

Біздің сұхбат

Жас казак: Қазіргі таңдағы әскери тәрбие мен патриотизмнің маңыздылығы және құндылығы жайлы айтсаңыз. Оны жастар жете түсініп жүр ме?

Бақытбек Смағұл: Егер біз өз тарихымызды құрметтеп, өзіміздің тарихи тұлғаларымызды үлгі тұтпасақ, бізге біреу мелік етіп, билік жүргізгісі келеді. Мәселен, біз «Валентин» күнін тойлап, «Георгий» лентасын тағынып, оны біздің тарихымыз деп жүрсек, рухани жаңғыра алмаймыз. Біздің рухани әлеміміз әлсіреп, жалаңаштанып тұрған тұсында Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың 2017 жылдың 12 сәуірінде жарық көрген «Болашаққа бағдар, рухани жаңғыру» мақаласы еліміздегі рухани ортаның жаңғыруы мен білім және ғылым саласына жаңа леп, жүйелі бағдар нұсқады.

Ал сіздің сұрағыңызға тікелей көшер болсақ, жігітке жігіттік сипат беретін бұл — әскер. Ер-азаматты рухтандыру үшін біз ең алдымен өз тұлғаларымызды дәріптеуіміз қажет. Ең бірінші рухани жаңғыруды Бауыржан Момышұлынан бастауымыз қажет. 1946 жылы Александр Бектің «Волоколам тас жолы» кітабы еврей тіліне аударылған болатын. Бұл кезде Израиль мемлекеті жана құрылып жатқан еді. Сол кезде израильдік армияның әрбір әскеріне қарумен бірге осы кітап қатар тапсырылған. Өйткені ол кітап әскери іс-қимылдың нұсқаулығы екендігі баса айтылады. Бұл ретте Израиль Армиясының бас штабының басшысы, генерал

Бақытбек СМАҒҰЛ:

ЖІГІТКЕ ЖІГІТТІК СИПАТ БЕРЕТІН — ӘСКЕР!

Мота Гур сапта тұрған жауынгерлеріне осы кітаптың бір тарауын оқып бергендігін және оның ерлік сыйлайтынына сенетіндігін еске алады. Бауыржан Момышұлының ерлігін жырлаған «Волоколам тас жолы» кітабы Израиль армиясының барлық офицері үшін оқуға міндетті кітап болып есептеледі. Біз осындай даңқты батырымызды насихаттау мақсатында «Намыс» төсбелігісін шығарып жүрміз.

Еліміздегі «Ауған соғысы ардагерлер қауымдастығы» еліміздегі әскери тәрбиені күшейту, қоғамдағы ардақты азаматтарды қолдау мақсатында әскери патриоттық қоғамның белсенділігімен ерекше үлгі болар мемлекет азаматтарына Бауыржан Момышұлы орденін тағайындауды ұсынып отырмыз. Мәселен, халықаралық тәжірибені ескерсек, Ресей Александр Немецкий орденін, Испания ең жоғарғы марапат әулие Сан-Фернандо әскери орденімен, Францияда Людовик әскери орденімен марапатталады. Бұл ордендер елдегі қайраттылық пен ерік-жігердің күшейуіне өз әсерін тигізеді. Біз халықаралық тәжірибені ескере отырып, бірінші, екінші, үшінші дәрежелі Бауыржан Момышұлы орденін тағайындау туралы үкіметке ұсыныс жасаудамыз. Бұл марапат еліміздегі әскери саланы қалыптастырушы азаматтарға серпін болары анық. Ұсынысымыз қолдау табады деп ойлаймын. Мұндай істі үлгі ету бүгінгі таңдағы рухани жаңғыру саласында аса маңызды.

Жас казак: Кезінде «Алғашқы әскери дайындық» пәнін даярлаған екенсіздер. Соның ең маңызды тұсына тоқталып өтсеңіз.

Бақытбек Смағұл: «Ауған соғысы ардагерлерінің» қауымдастығы еліміздегі орта мектептерде оқытылатын алғашқы әскери дайындық пәнінің оқу құралын даярлаған болатын. Бұл еңбекке көне түркі әскерлерінің, казак жауынгерлерінің, казак ордасы әскерлерінің 16 түрлі соғыс тәсілі енгізілген. Бірақ қазіргі оқу құралы заман талабына сай болу керек. Біздің тәуелсіз ел ретінде өзіміздің алға қойған мақсатымыз бар. Соған сәйкес болуы қажет. Сонымен қатар алғашқы әскери дайындық пәнінің мұғалімдері ұсынған талап-тілекке құлақ асуымыз керек. Қазір бұл пәнді өзіміз азаматшалар да беріп жүр. Мен әйелдерді төмен санайын деп отырған жоқпын. Бірақ жігітке жігіттік сипат беретұғын еркек. Мәселен, аты аңызға айналған «Қара майор» Борис Керімбаев «командирдің дауысын келтіру үшін ер-азаматқа тамағын жаттықтыруға жылға жуық уақыт керек» — деген еді. Мақұл дейік, ал мұндай дауыс әйелде болмайды ғой. Бұл бер жағы ғана. Сол сияқты жаттығу барысында, тіпті жуыну мен киінуде де ер-азамат жас сарбазға үлгі болуы қажет. Сонымен қатар біз кәсіби әскерді даярлауға атсалысудамыз. Мәселен, 2015 жылы қорғаныс министрілігінің мемлекеттік тілді дамыту басқармасының бастығы полковник Х.Омаров маған хат жазды. Онда Қазақстан Қарулы Күштері офицерлерінің Ар-намыс кодексын әзірлеуге менің жалынды сөзімді пайдалануға рұқсат сұраған. Біз бұл кодексті жазып шықтық. Кодекс «Мен, Қазақстан

Республикасы Қарулы Күштерінің офицері: Арымды алау етіп, жанымды жалау етіп, Отанға адал қызмет етуді» деп басталады. Ал соңында «Мәңгілік елдің, мәңгілік мақсат-мұраты жолында Жоғарғы Бас қолбасшы қойған тапсырмаларды бұлжытпай орындауды; Отанды қорғау сеніп тапсырылған абыройлы мамандық иесі қатарына жататынымды әрқашан есте сақтауды өзімнің қасиетті борышым деп санаймын!» деп аяқталады.

Жас казак: Сіздің бастамаңызбен салтанатты шерулерде сәлемдесу рәсіміне «Сәлеметсіздер ме?» деген сөздің қазір «Армысыздар, айбынды сарбаздар!» деп өзгертілді. Бұл жөнінде де айта кетсеңіз.

Қазіргі таңда жастардың патриоттық тәрбиесі ең өзекті тақырыптың бірі. Ал патриоттық тәрбиенің өзегі мен негізгі тіні отан қорғаушылар арасында жүйелі жүрілуі ел болашағы үшін аса маңызды мәселе. Біз осы тақырыпта әңгіме өрбіту мақсатында, «Қазақстан ардагерлері» қауымдастығының және әскери-патриоттық, спорттық клубтар федерациясының төрағасы, Парламент Мәжілісінің депутаты Бақытбек Смағұлға жолыққан едік. Бойында отаншылдық пен намысшылдық қаны тулаған азаматтың жастарға айтары көп.

біріне айналып, физикалық тұрғыдан жақсы жетіледі. Еліміздің батыр бабаларымыздың тарихын оқып түсінеді. Осындай әскери дайындықтар балаларымызды нағыз казак елін қорғайтын азамат етіп дайындап және тәрбиелеп шығарады. Бұл дайындық әскери өнердің қыр-сырын бала кезінен үйретіп, олардың Отанына деген сүйіспеншілігін оятады. Бұл дайындыққа қатысқан бала мектепте дәріптеліп, мадақталып отырса, келешекте әскери оқу орындарына бірінші қабылданатын жеңілдік қарастырылса, болашақта Отан үшін қанын төксе де, арын төкпейтін аптал азаматқа айналары хақ! Мұндай тәжірибе өркениетті алпауыт мемлекеттердің тәжірибесінде бар.

Жас казак: Ауған соғысы ардагерлері жастармен жиі кездесіп тұрады ма? Жалпы сіз басшылық етіп отырған республикалық әскери-патриоттық клубтар федерациясы нақты қандай іс-шара ұйымдастырады?

Бақытбек Смағұл: Көптеген шара ұйымдастыруға мұрындық болып жүрміз. Бір ғана мысал, кезіндегі ауған патшасы Закир Шах өзінің тақ мұрагеріне жар іздейді. Сол кезде тағдырдың жазмышымен шекара асқан Шу өңірінің тумасы Қасия Сардарбекқызы Ауғанстан патшасына келін болады. Ауған соғысының ардагерлер қауымдастығының бұл бастамасын Президент Әкімшілігі қолдап, Алматы телеарнасының бас директоры Әлібек Әлденей, «Ұлт болмысы» журналының бас редакторы Гүлжанар Амантайқызымен АҚШ-қа журналистерді жіберіп деректі фильм жасалды. Бұл жерде біз бір ғасырдан асса да, анамыздың елге деген сағынышын, әйелдің қайсарлығын көрсеткіміз келді. Сол сияқты «Бес қару» деп аталатын деректі фильм түсірдік. Қорғаныс министрлігінің тапсырысы бойынша Qazaqstan телеарнасы түсірген «Қазакқа қымбат есім» атты Сағадат Нұрмағамбетов туралы туынды

Әскер қатарында қызмет етіп, Отан алдындағы парызды өтеуге әрбір азамат міндетті. Себебі туған жерді, елді, атамекенді қорғау – қасиетті борыш. Осындай жауапкершілікті мойнына алып, ел тыныштығын ойлаған жас кадеттер қызмет етуге дайын екендігін дәлелдеуде. Бұған біз Алматыдағы Қазақстан Қарулы Күштері Десанттық – шабуылдау әскерінің 32363 әскери бөлім базасында жас лейтенанттар мен кадет корпусын бітірген сержанттардың оқу-әдістемелік жаттығуында көз жеткізіп қайттық.

Борыш

ЕЛІН СҮЙГЕН ЕР РУХТЫ

Десанттық-шабуылдау әскері — бұл жедел бірлестік. Олар кез келген жағдайға дайын болуы қажет. Осы мақсатта десантшылар әрдайым жаттығу өткізеді. Осы жолы ұйымдастырылған іс-шараның да әскерге берері мол.

Бүгінде Десанттық-шабуылдау әскері сарбаздың көптігімен көш бастап тұр. Жуырда ғана сынақтан сүрінбей өткен 177 жас маман қатарға қосылды.

Өткізіліп жатқан оқу-жаттығудың негізгі мақсаты — десанттық-шабуылдау әскерінде қызмет атқарудың ерекшелігін үйрету болып табылады. Сондай-ақ олардың дайындығы мен шыдамдылығы тексеріледі. Күн тәртібі мен сабақ кестесіне сәйкес білімін жетілдіріп, психологиялық тест арқылы түлектің қызметке бейімделуі мен жүйкесінің шыдамдылығын анықтайды.

Болашақ командирлер сабақты «Мен сияқты істе! Менен де жақсы істе» — деген ұранмен бастайды. Осы мақсатта жиын

ұйымдастырушылары лейтенанттар мен кадеттерді арнайы «тәжірибелік ротаға» бөлген. Офицер мен сержант қызмет барысында шенінен қарай бұйрықты бұлжытпай орындауы үшін тәжірибелі әскери психологтар олармен жұмыс жасауда.

Әскер саласына енді қадам басқан жас офицерге мұндай іс-шара үлкен мүмкіндік. Өйткені олар өзінің білімі мен біліктілігін көрсете алады. Тез арада қызметіне кірісіп, өзінің әскердегі дара жолын бастай алады.

Жаттығудың басы-қасында жүріп, жас сержанттарға әскери өмірдің тәртібін үйретіп, тәжірибесімен бөлісудің өзі үлкен жауапкершілік. Сержанттар құрамымен жұмыс істеу басқармасының бастығы Аманжол Хасеновтың айтуынша, жас сарбаздардың дайындығы жоғары дәрежеде. Әр тапсырманың

белгіленген уақыты болады. Десанттық-шабуылдау әскерінің дайындығы жоғары деңгейде болғандықтан, өте жоғары нәтиже көрсетуде. Алғашқы 10 күндікте сынақтан өтеді. Ал одан кейін әуе-десанттық дайындығы бар. Офицер мен сержант парашют жинау нормативін және қауіпсіздік техникасын үйренетін болады. Содан кейін 2 рет парашютпен секіреді.

Кадет корпусын бітірген жас мамандардың ел алдындағы борышын өтеуге ештеңе кедергі жасай алмайды. Тіпті көк аспандағы қара қарғаның миы қайнайтын ыстыққа қарамай жаттығу жасауда. Әрине, мұндай төзімділікке елін сүйген ғана азамат шыдайды. Елін сүйген ердің рухы қашанда мықты.

**Сұхбаттасқан
Айбарша ЖАҚСЫЛЫҚ,
Астана**

Руслан ДОСТАЕВ

Өмірдің өзінен

«Ялян» деп аталатын базардың шеткі қатарындағы бір саудагерге тоқтадық. Сатушы егде жастағы әйел екен. Тауарын өткізу үшін мақтауын асырып жатыр. Қытайда тігілген киімді «Түркияның өнімі», Тадғар қаласындағы фабрикадан шыққан мектеп формасын «Бейжіңдегі ең мықты фабриканың өнімі» — деп жарты базарға жар салуда. Токтадық. Ұлыма киім іздеп жүргем. Бірақ біздің назарды аяғы ауыр, үш бала ерткен жұпыны қара келіншектің назалы дауысы бұрды.

— Қызым, былтырғы көйлегінді киші. Биыл ініне көстем-шалбар алып берейік. Ол 1-сыныпқа барлаы ғой. Жаңа киіммен барсын. Сен де былтыр1-сыныпқа жана киіммен барғансын.

— Жок, мама! Қыздардың бәрі жана киім киіп келгенде, мен былтырғы тозған көйлекпен, табаны тесілген туфлимен барамын ба? Әкем берген ақша маған да, ініме де жетеді деп едің ғой.

— Әкең бар болсын, тірі болсын ол! Оның берген ақшасы жетсе, сендерден аяп отырмын ба? Кіші ініңді қара, аяғына жаздай мына жыртық тәпішкені киіп жүрді...

Ана мен қыздың әңгімесі менің ғана емес, сондағы сатушы-базаршы жұрттың біразының назарын өзіне бұрған. «Қызың қай сыныпқа баратын еді?» — деп әлгі жарты базарды басына «көшіріп» тұрған москал әйел әңгімеге араласты. Сөзінен жанашырлық сезім байқалатын сияқты.

«Қызым 2-сыныпқа баралы. Ұлды 1-сыныпқа дайындап жатыр едім. Ақша жетпейді. Қағаз-қарындашы түглі, киімін ала алатын емеспін» — деп көзіне іркілген жасты жеңімен сүріп алды. Өзінің аяғы ауыр екен. Құшағында тағы екі жастағы ұлы бар. Ыстық күнде шөлдеп, қарны ашқан болу керек, ол анасының мазасын алып жатыр. «Сен де тоймадың ғой» — деп кіші ұлын жұлқып-жұлқып, дүкеннің босағасына отырғыза салды...

БАЗАРДАН БАСТАЛҒАН ӨҢІМЕ

Мама қаздай мамырлаған жас келіншек үш балапанын ертіп, базардан көңілсіз шығып бара жатыр. Қалтамда артық ақшам болмаса да, көмектескім келіп, артынан ердім. Қақпа алдына шығып, көлеңкеге тоқтапты. Қасына бардым. «Кешірінізші, жана әңгімеңізді құлағым шалып қалып еді» — дедім, әрі ыңғайсызданып, әрі сөзімді үзіп-үзіп.

— Не әңгіме? — деп күнге тотыққан жүзін көңілсіз бұрды маған.

— Жеке өміріңізде шаруам жок, бірақ балаларыңызды мектепке дайындай алмай жатқаныңызға жаным ашып кетті. Қазір жомарт азаматтар көп. Егер қарсы

Қыркүйек жақындаса, Алматыдағы базар біткен қызу қарбаласқа түседі. Біреу баласына мектеп формасын іздеп шапқыласа, біреу қағаз-қарындашына тиын-тебен жеткізе алмай жатады. Өткен жексенбі күні «Барахолка» аталып кеткен қара базарға біздің де жол түсті. Құмырсқаның илеуіндей құжынап жататын базардан аяқ алып жүре алмайсыз. Баласын мектепке дайындаған ата-аналар: біреу ұлын жетектеп, біреу қызын ертіп базарды «көшіріп» жүр.

бүлінген отбасылардың тағдыры, әсіресе жас отаулардың арасында өте көп.

ЖАСТАР МАЛ БАҚПАЙДЫ

Айман мен Самат (*есімдері өзгертілген*) осыдан 10 жыл бұрын бас құраған. Бірін-бірі сүйіп қосылды. Тойын Тараздағы ең мықты мейрамхананың бірінде дүркіретіп өткізеді. Жұбайлық өмірдің алғашқы жылдары ертегідей басталған...

сияқты бай боласын. Байысан, тоқал аласын. Әр қалала бір-бірден көңілдегі болады» — деп кеңк-кеңк күледі. Бұл соның сөзін шын көрді ме, әлде мінезі жұқты ма, сонғы кездері қожайыны берген темір тұлпарға мініп алып, түнгі клуб, мейрамханалардан қыз іздейтінді шығарды. Қазіргі қыздарда да ес жок: шетелдің көлігін мінген, жақсы киінген жігіт көрсе, аузын ашып, көзін жұмып, аяқ астынан ғашық болып қалады.

Маған қатты ұқсайды. Құдай қаласа, сен де мен

соншалық, оған кез келген мәселені сеніп тапсырды. Бұл жұмысқа туыс-туғанын, достарын тартты. Айналасына жақындарын жиып: бірін жүргізуші, бірін күзетші, бірін аспаз қылып, өзі бәрінің үстінен қаралы. Оның үстіне дөкейдін іссапары, екі әйелінің отбасылық шаруасы: балаларының мектепке, балабақшаға баруы сияқты қыруар жұмыстың бәрі осының мойнында. Самат өзіне міндеттелген жұмыстың ешқайсысын ақсатқан жоқ.

Бір күні Саматтың өзі жұмысқа алған досы басқа кәсіппен айналысатын болып, бұдан

күрделі, қауіпті жұмыстарға тартылды. Бірақ бұрынғы қожайынында жүріп әбден ысылған Самат кез келген сынықтан сүрінбей өтіп жатты. Бірте-бірте бұл жақтағы дөкейіне де ұнап қалды. Ол мұның бала-шағасын қаланың шетіндегі бос тұрған зәулім сарайына тегін тұрғызып қойды. Айман бұған қатты қуанады. Бұрынғы екі бөлмелі пәтер үшінші балалары туылған соң, тарылып қалған болатын. Ал мына екі қабатты сарай үш баласына қалай асыр салса да жетеді. Жас ана соған мәз.

Самат өзі ойлағандай жұмыс тапқан соң, ескі әдетіне басты. Күндіз жұмыспен шапқыласа, түн баласы мейрамхана, түнгі клубты шарлап жүреді. Өзі де сымға тартқандай сымбатты жігіт қой, қызға қарап жымиса, бәрі құлай кететін сияқты. Оның үстіне, ескі пен төрдей әппақ темір тұлпар тақымдаған жігітке кім қызықпасын?! Ол күнде құры қайтпайды: сұлу құшып, сауық құрып, баяғының серілеріндей жұмақ өмір кешіп жатты.

Бір күні аршыған әппақ жұмыртқалай, жүзінен балалығы кете қоймаған уыздай жас қызбен танысты. Аты Еңлік екен. Саматтың қалтасындағы бума-бума көк қағазды, астындағы қымбат көлікті көргенде, есі ауды да

САҢААР СӨЙЛЕЙДІ

Шайқалған шаңырақ

Уақыты/жыл	Үйленген	Ажырасқан
2014	159 328	52 673
2015	148 769	53 293
2016	140 840	51 775

Дереккөзі: Internet

қалды. Он сегіз жасқа толмаған қыз сол түні-ақ Саматтың құшағында тан атырды.

Самат та оны шын сүйіп қалған кейіп танытты. Өйткені, өзі жас, өзі алдап-арбауға көнетін мұндай сарыауыз балапан бұған күнде табыла қоймас. Оның үстіне мұның дегенінің бәріне көніп отыр. «Тоқалым боласын ба?» — деп алғашқы түні тамырын басып көрген еді. Еңлік «Сендей ақшалы, сері жігітке тоқал болмағанда қайтемің?» — деп көрпемен бетін басып ұялып қалды. Бірақ Самат оған «әйеліммен ажырасқанмын» — деп өтірік айтып жүрді.

ҚҰЛАУ

Бұл бұрынғыдай үйіне ақша әкелуді қойды. Қатын-баласының да жайы қызықтырмайтын болған. Есіл-дерті — Еңлікте. Соның жайын жасап, әке-шешесімен, ағаларымен танысып, өзін кәсіпкер деп таныстырып, соларға көмектесіп жүрді. Еңліктің ата-анасы Алматының бір бұрышындағы «Шанырақ» деп аталатын қалың жатақтың бірінде тұрады екен. Жалдамалы пәтер. Тозған үй. Топырақ жол... Аукатты күйеуді кім кеудесінен итерсін? Мұның ажырастым дегеніне де қыздың ата-анасы көз жұмыпты...

Бір күні түнде Айманның ұялы телефонына бір қыз хат жазды. «Сен енді біздің мазамызды алма. Ажырасып кеткен соң, жайына жүр. Болмаса, үстіңнен арыз жазып, соттатып жіберемін» — депті. Бұған аяғы ауыр әйел тас-талқан ашуланады. Саматты шақырып алып, мән-жайды сұрап еді. Бұл жолы жалтарған жоқ, мойындады. Бірақ «жаздым, жаңылдым» — деп, кешірім сұрап, аяғына жығылды. Айман көнбеп еді, Тараздан қайын атасы мен қайын енесін, өзінің де әке-шешесін шақыртып, бөрінің алдында ант-су ішті. Еркек басын иіп жолына жатып алған аламды қалай кешірмесін? Кешірді. Енді түзелетін шығар деп сенді.

... Арала көп күн өткен жоқ. Самат баяғы жүрісіне қайта басты. Үйге қонбайды. Суыт жүріс, суық түс — томсырайып жүріп алды. Бір күні Айманның сіндісі әлеуметтік желіден Еңлікті тауып алады. Сосын Еңліктің жақындарына «Мына қыз менің жезделік азғырып жүр. Қыздарына ие болыңдар!» — деп хат қалдырды. Оны оқыған қыздың жақындары өре тұрып, шыңдық іздеді. Содан Айман осы қаладағы әпке-сінділерін ертіп, Еңліктің үйіне барды. Үй дейтін үй емес, қалың жатақ... Шыңдық айпара ашылды. Бірақ Еңлік ботадай боздап «Самат маған өтірік айтқан жоқ. Ол қазір келеді. Бәріне өзі жауап береді» — деп көгеріп-қазарып отырып алған...

Сол күні түнде Самат тағы да үйіне жалынып-жалпайып, кешірім сұрап келді. «Қалған көңіл — сынған айнамен тең» — деген рас екен. Бұл жолы Айман жібіген жоқ. Тіпті көзіне жас та алмалы. Бірақ сатқындыққа қалай жауап берсін? Көзі мөлдіреп үш баласы тұр. Ай-күні жетіп отырған өзінің хәлі мынау! «Енді мен үшін сенің барын да, жоғың да — бәрібір! Сен тірі өліксін» — деді де теріс қарап жатып қалды...

ТҮЙІН

Айманның балапандарын ертіп базар аралап жүргені сол түннің ертеңіндегі жағдай екен. Өмірде кездескен шынайы тағдырды, бір ғана жас жәбуайлардың өміріндегі бірнеше түрлі қым-қуыт оқиғаны жазбау журналистік армыа сын еді. Соныбақтан, қолыма қалам алдым. Мұндай оқиға жалағыз Самат пен Айманның шаңырағында болып жатқан жоқ, қазіргі жастардың көбінің басында бар.

Мама қаздай мамырлаған келіншек балапандарын ертіп қара базардан құры қол қайтты. Жолаушылар отетін жолаққа жеткені сол еді, бір әппақ жсп оларға жол берді. Көліктің тізініндегі орта жастағы жігітке еркелеп 16-17 жастағы уыздай қыз отыр. Айман әлгі қызға да, жігітке де жездікене қарады.

Жарас ШӨКЕ

ЖЕАЖЫЗЖЫЗ ЖЕАТТЫҒЫ

болмасаңыз, сіздің жағдайды сондай кісілерге жеткізейін. Ұлыңыз бен қызыңызға мектеп формасын, оқу құралын алып береді. Өзіңізге де көмектеседі — дедім.

— Ондай деңгейге түсе қойған жоқпыз. Құдайға шүкір, балаларымның әкесі бар. Бір мәнісі бола жатар — деп, кіші ұлының басынан сыйпап, көленкеге әдейі қойылған ұзын орындыққа арқа сүйеді. Көзіне қарап едім, жанары жасқа толып, жылдарман күйде әрең тұр екен.

— Намыстанбаңыз! Қайыр сұрағалы отырған жоқсыз. Бала үшін ата-ана қандай тәуекелге болсын баруы керек. Біздің жанымыз — осылармен бірге! Менің де Құдай берген қара домалақтарым бар. Алғашқы қонырау болса, жақындап қалды. Осылар жарқырап жүрсе, одан артық бақыт бар ма? Ұялмаңыз, айтыңыз жағдайыңызды. Күйеуіңіздің денсаулығы жоқ па, ауру ма? Көмектесетін азаматтарды өзім тауып беремін — деп мен де қалалып алдым.

Бет-жүзі шаршаңқы көрінгенімен, өзі жап-жас екен. Қараторының әлемісі. Менің сөзімді үнсіз тындап болып «Ниеіңізге рахмет! Балаларымның әкесі бар. Ауру да емес, тірі өлік болды» — деп сөзіңіз соның жұтып қойды. Үні қатқылдау естілді құлаққа.

— Өз күйеуіңізді тірі өлікке теңегеніңіз қалай? — деп ан-таным. Бірақ ұзақ әңгіменің басталатынын ішім сезді. «Кім өзінің Құдай қосқан қосағын тірі өлікке теңейді ғой дейсіз. Сүйгеннен емес, күйгеннен айтып отырмын. Менің басымдағы жағдайды ешкімге бермесін, жаным жаралы, көңілім назалы» — деп бір күрсінді. Сөзін бөлмедім.

Өзі айтқандай, жаны жаралы келіншектің аты — Айман болып шықты. Ол өз басындағы қиындықты үтір-нүктесін қалдырмай толық баяндалды. Көңілі кірлеген адам ешкімді жатсынбайтын сияқты. Мені танымаса да, өзіне жақын тартып ашылып сөйледі. Арасында көз жасына ерік беріп, еліктің лағындай кішкентай қызын құшақтап жылайды. Ендігі әңгімені үш баланың анасы Айманның өмірінен алынған шынайы оқиғаға берейік. Өйткені, дәл осындай шаттығы

Самат еті тірі жігіт. Соның арқасында жас отау қаржыдан таршылық көрмеді. Қайда барамыз десе — барды. Не жейміз дейейді, бәрі бар. Өйткені, ол елге белгілі бір дөкейдін жеке жүргізушісі болып жұмыс істеді. Қожайыны бір күн мұнда, бір күн шетелде ұшып-қонып жүреді. Самат соның жанында. Барып кел, шауып кел емес, сенімді серігі. Ол мұның пәтер ақысын төлеп беріп, астына қымбат көлік мінгізді.

Өзі де жоқшылықта өскен жоқ, әкесінің дәулеті ағайынды Самат пен Канатқа жететін еді. Бір отар қой, бір үйір жылқы, бір табын сиырды осы екі ұл үшін бағып отыр. Ал бұлар болса, түз төгіп қойғандай Алматыдан шықпайды. Ауылда да жұмыс бар. Тіпті мына әкесінің жиган дәулетін жалпап, мал бағуды қолға алса, ешкімнен кем болмайтын еді. Амақ қанша, екі ұл да мал сонында жүруді, ата кәсіппен айналысуды намыс көрді. Өйткені, бұлар өскен Қордай тауының құшағындағы шағын ауылда мал бағатын жастардың қалмағаны қашан? Олардың бірін де байлап ұстай алмады ауылдағы қариялар.

«Қазіргі жастар үшін жылқы бағу — ұят, қой бағу — өліммен бірдей болды. Ешкімнің ауылда қалғысы келмейді. Бәрі қалаға үйір» — дейді екі ұлын да қарашанырақта ұстап отыра алмаған ата-ана.

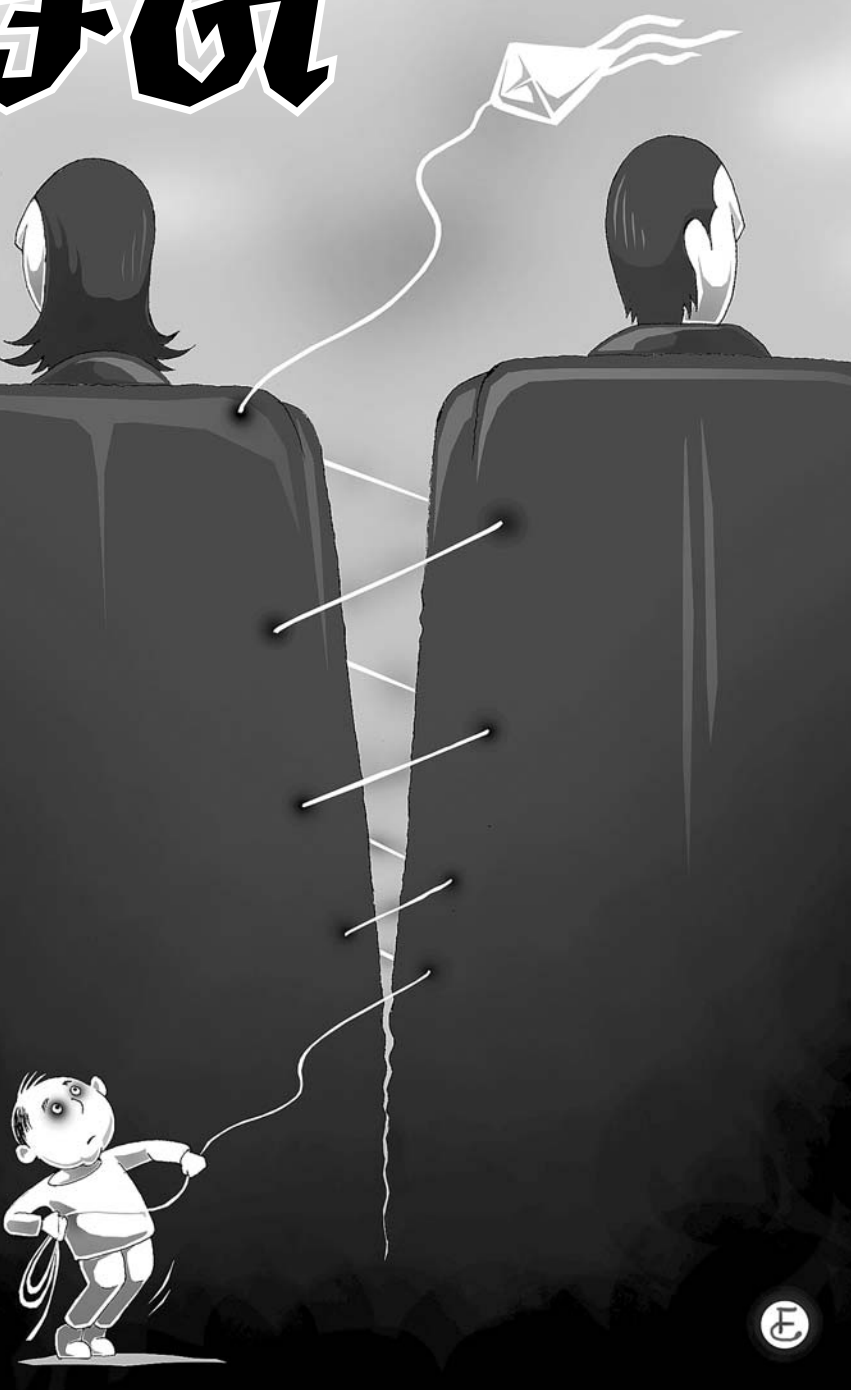
Самат Алматыда жоғары білім алды. Бірақ дипломмен жұмыс істеуге құлқы болмай, қалталы дөкейдін көлігін жүргізеді, міне, биыл 10-жыл. Айман оның жұмысының жайын жақсы біледі: қожайыны қайда жұмсаса, сонда баратынын, күн-түн демей жұмыс істейтінін, сапарға жиі шығатынын о баста түсінген. Соның бәрін біліп, көріп тұрып, тұрмысқа шықты.

Шыдап жүрген себебі сол. Бірте-бірте әйел жаны үйде жападан-жалғыз қалуға да үйрене бастады.

Ал Самат болса, әйелінен гөрі қожайынымен көбірек бірге болады. Сөйтіп жүргенде, үлкен қызы өмірге келді. Одан кейін ұлы туылды. Екі қуанышы да көзді ашып-жұмғанша өтті. Бірақ мұның бәрі Айманның жанына бататын. Ал Самат сезінер емес.

СҮРІНҮ

«Сынықтан басқаның бәрі жұғалы» деген рас екен. Саматқа қожайынының жүріс-тұрысы жұға бастады. Дөкей мұны мақтап: «Саматқа қарасам, жас кезімдегі өзімді көргендей боламын.

Бұл бұрын үйіне жиі болмаса да, қолы тигенде қонып, кір-қонын жудырып тұратын. Балаларын ойнатып, уақытымен демалыс алып, қылдыртып тұрушы еді. Сонғы екі жылда қожайынының жұмысын сылтауратып, үйге келу түгілі, түнеуді мүлде ұмытты. Күн-түн, сенбі-жексенбі — демалыс деген атымен жоқ. Айман басында бәріне түсіністікпен қарап жүрді. Кейіндеп мінез көрсететін болған. Бірақ онысы Саматқа шыбын шаққан құрлы әсер етпеді. Ұялы телефонына қыздар қонырау шалып жаталы. Ондайда «Жұмыстағылар ғой» — деп құтылады. Бір күні бір қыздар бұған хабарласып «Саматтың мазасын алма. Ол енді менікі» — деп есін шығарды. Күйеуі оған да жауап тапты...

Адам айтса, нанбайсыз. Бірақ өмірде болған, кейіпкерлері де жанымызда жүрген оқиға бұл. Самат қожайынына унағаны

Бұрын қожайынының қасындағы ең басты адамы болса, енді тоқалын ары-бері таситын көптің біріне айналып қалды. Бұрын өзі бұйрық беріп жұмысайтын жігіттер, енді бұған қосқандайында шығарды. Еркек емес пе, намысы жібермеді. Ақыры жұмыстан кетті де қалды.

АДАСУ

Жана жұмыс табу қиынға соққан жоқ. Әлгі дөкейдін жанында жүргенде елге белгілі кісілердің түсін танып, атына қаныққан-ды. Енді солардың бірінің көмекшісінің көлігін айдайтын, «барып кел-шауып келіне» айналып шыға келді. Бұл қожайынының заңға томпақтау жүрісі көп екен. Бұл бірден сондай

www.jasqazaq.kz

E-mail: jas_qazaq@mail.ru

SERPIN

Отандық өнім

ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ
КЛИМАТ ҚАЛЫПТЫ

Әлемдік саясаттағы алпауыт елдердің назарын аудартқан Атырау өңірінде мұнай-газ компанияларының көптеп шоғырланғаны жасырын ақпарат емес. Оның ішінде, шетелдік капитал негізінде де, отандық кәсіпкерлердің қаражатымен де іске қосылған кәсіпорындардың бүгінде табысты қызмет етіп, қазына қаржысын толықтырып жатқан жайы бар. Инвестор атаулы үшін, мұнайлы аймақтың тартымды өңір саналу себебі де осында жатыр. Оның үстіне, инвесторлар үшін қолайлы орта қалыптастыру – Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың тікелей қадағалауында тұрған мәселе. Айталық, салықтан босату, кедендік рәсімдерді жеңілдету, инфрақұрылыммен

ДАМУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ
БАРЫСЫ

Компанияның даму бағдарламасы бес кезеңді қамтиды. Қазірде кәсіпорында бес маман ғана еңбек етсе, жыл соңына дейін қызметкерлер қатарын онға дейін көбейту жоспарланып отыр. Ол үшін өндірілетін өнім қатары көбеюі тиіс. Металдан жасалған түрлі бұйым (*метиз*), құбыр арматурасының бірнеше түрін шығару – болашақтың еншісінде. Ал кәсіпорын ашылғаннан бері жарты жыл уақыт ішінде оған 500 мыңға жуық доллар көлемінде қаржы құйылған. Әрине, жаңа технология қолданысқа енгізілген сәтте кадрды оқыту жайы да – күн

СІЗ НЕ ДЕЙСІЗ?

Кэмпбелл КЕИР, Ұлыбритания министрлігі халықаралық сауда департаменті энергетика және инфрақұрылым бөлімінің басшысы:

ҚАЗАҚСТАН – ТАРТЫМДЫ
АЙМАҚ

«Қазақстанда шетелдік инвесторларға кәсібін кеңейту үшін барлық жағдай жасалған. Жаңа зауыт қос ел экономикасының өркендеуіне оң әсер етеріне сенемін. IPSS – Англиядағы көшбасшы өндіруші компаниялардың бірі. Ол көптеген мұнай өндіруші кәсіпорындарды құбыр арматурасымен қамтиды. Халықаралық сауда палатасының белсенді қатысушыларының бірі».

Кевин РОУЛИ,
IPSS компаниясының басқарушы директоры:

НАРЫҚҚА СЕНЕМІЗ

«Біз үшін Қазақстан халықаралық инвестиция салынған алғашқы мемлекет. Себебі біз дәл осы аймақта экономикасы дамыған аймақтың нарығына ұзақмерзімді, тұрақты сервис ұсына алатынымызға сенімдіміз».

Ел экономикасының локомотиві саналатын Атырау өлкесі жақында кезекті өндіріс ошағымен толықты. Жаңа кәсіпорынның ерекшелігі сол, енді мұнай-газ секторы үшін ауадай қажет құбыр біріктіргіш бөлшектер Атыраудың өзінде шығарылады. Бұл өлкедегі қаптаған шетелдік компаниялар қажетті құралды алыстан тасымалдамай-ақ, жергілікті жерде шығарылған өнімді пайдаланады. Нәтижесінде отандық өндірістің экономикадағы үлесі артады деген сөз. Айта кету керек, зауыттың ашылуына Ұлыбритания министрлігі халықаралық сауда департаментінің энергетика және инфрақұрылым бөлімінің басшысы Кэмпбелл Кеир арнайы келіп қатысты.

саласында ғана емес, өзге де өндіруші, өңдеуші секторлар келешегінен үміт күттіретін тын бастамалар аз емес. Облыс елуден астам елмен тығыз қарым-қатынаста. Өңірде мыңдаған біріккен кәсіпорын қызмет етуде. Шетелдік инвесторлардың қатысуымен жыл сайын жаңа өндіріс ошақтары ашылууда. Құбыр арматураларын шығаратын зауыт – сөзіміздің айқын дәлелі. Бұл – біздің бірлескен жұмысымыздың алғашқы қадамы» – дейді. Аталған кәсіпорынның Атыраудағы еншілес компаниясын Әділбек Дәулетияров басқарады. Оның айтуынша, зауытта шетелден әкелінген шикізат

2018
ЖЫЛЫ ІСКЕ
ҚОСЫЛАТЫН
ЖОБАЛАРДЫҢ АТАУЫ:

- **Фармацевтикалық зауыт құрылысы (Lumpas Caspian Pharmaceuticals LLP)**
- **Ет бағытындағы құс фабрикасы (MEKEN CHIKEN ЖШС)**
- **Диірмен құрылысы («Қарат» ЖШС)**
- **Ыстық мырыштау әдісімен коррозияға қарсы қорғағыш қаптамаларымен қаптау өндірісін ұйымдастыру («Атыраунефтемаш» ЖШС)**

аймақтың инвестициялық тартымдылығын ескерген ұлттық компания өңірге шетелдік инвесторлардан 3 миллиард доллар тартуды тапсырған. «Отандық экономикадағы қазақстандық үлесті көбейту мақсатында әлемдік деңгейдегі компанияларды тартудамыз. Инвестициялармен қатар жоғары технологиялар да енгізілуде. Қазіргі таңда мұнай-химия, ауыл шаруашылығы, құрылыс салаларын дамытуға жұмыстанудамыз.

АТЫРАУДА ҚҰБЫР АРМАТУРАСЫ ШЫҒАДЫ

ӨНІМ ӘЛЕМДІК НАРЫҚТА
СҰРАНЫСҚА ИЕ

Өндіріс болғаннан кейін белгілі бір уақытта жөндеу жұмысы жүйелі жүргізіліп тұрады. Соның ішінде құбырды біріктіргіш бөлшектер де маңызды саланың бірі десек қателеспейміз. Мамандардың саралауынша, жер қойнауын пайдаланушылар жыл сайын 300 мың тоннаға дейін осындай бөлшекті шетелге тапсырыс беріп, тасымалдап келген екен. Енді, бұл күндер артта қалды.

Қазір өлкеде қажетті құрал-жабдықты жергілікті жерден өндіру (*локализация*) мемлекеттік бағдарламасы табысты түрде жүзеге асырылып келеді. Осы орайда, бұған дейін де Атыраудағы бірнеше шетелдік компаниямен серіктестік орнатқан Ұлыбританияның IPSS компаниялар тобы жергілікті жерден өндіріс ошағын іске қосты. Яғни енді белгілі бір уақытқа дейін құбырды біріктіргіш бөлшек Атыраудан шығарылады.

Ерекше атап өтерлігі, бұл өнім түрі әлемдік нарықта барлық мұнай-газ өндіру компаниялары тарапынан үлкен сұранысқа ие. Толықтай жөндеу жүргізу, істен шыққан техникаларды қайта қосу кезінде осындай бөлшектер аса қажет. Бір ескерерлігі, ағымдағы жылдың қантар айында қызметіне кіріскен Құбыр арматураларын шығаратын зауыт ұлыбританиялық IPSS компаниялар тобының

тәртібіндегі маңызды мәселенің бірі болып қала береді. Осы орайда, компанияның тәжірибелі мамандарды шақыртқанын атап өту керек. Белгілі бір уақыт ішінде олар жергілікті кадрларды оқытып, білімін жетілдіреді, тәжірибе бөліседі.

Осылайша, мұнайлы өңір мен Ұлыбритания арасындағы байланыс сауда-

экономикалық байланыс көрсеткіші одан әрі ірі сандармен толыға түспек. Кедендік статистика мәліметіне жүгінсек, Атырау аймағы мен Ұлыбритания арасындағы тауар айналымы қантар-мамыр аралығында 122,9 млн долларды құрап отыр. Есепті мерзіммен салыстырғанда, бұл көрсеткіштің биыл екі есеге артқанын бағамдауға болады. Соның ішінде экспорт – 81,2 млн доллар, импорт – 41,7 млн долларды құрап отыр.

БРИТАНИЯМЕН
БІРЛЕСКЕН
КӘСІПОРЫН
САНЫ – 126

Экономикасы қарқынды дамыған елдерге шікі мұнай экспортталатыны белгілі. Ал Атырау облысында бүгінде британдық капитал үлесімен 126 кәсіпорын жұмыс істеуде. Алдағы уақытта олардың қатары бұдан да көбейеді деген сенім бар.

Атырау облысы әкімінің бірінші орынбасары Сағындық Лұқпановтың айтуынша, аймақта инвестициялық жобаларды іске асыруға мүмкіндік мол. Ол «Атырауда мұнай-газ

ТАҚЫРЫПҚА ТҰЗДЫҚ

15 ЖОБА ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ

«Қазақстан Республикасының 2015-2019 жылдарға арналған индустриялық-инновациялық даму картасы» аясында соңғы екі жылда Атырау облысында құны 30 миллиард теңгені құрайтын 15 жоба іске қосылды. Нәтижесінде 857 жұмыс орны ашылды. Бұл туралы Кәсіпкерлік және индустриялық – инновациялық даму басқармасы басшысының міндетін атқарушы Гүлзада Қайырғалиева мәлімдеді. Индустриялық – инновациялық дамудың екінші бес жылдығы, яғни 2015 – 2019 жылдар аралығында облыста жалпы құны 3 триллион теңгені құрайтын 26 жоба іске қосылады. Нәтижесінде 3528 жұмыс орны ашылады деп күтілуде.

♦ **Тарқатып өтсек, 2015 жылы жалпы құны 23,4 миллиард теңгені құрайтын 7 жоба іске қосылды. Нәтижесінде, 580 жұмыс орны құрылды.**

ЖОБАЛАРДЫҢ АТАУЫ:
– сүт өңдеу және қышқыл-сүт өнімдерінің өндірісі кешенінің қуатын кеңейту «СП Первомайский» ЖШС;
– оптикалық кабель шығаратын зауыт «ПКФ Континент Ко ЛТД» ЖШС;
– полимерлік өнімдердің өндірісі «Полимер Продакшн» ЖШС;
– бөдене жұмыртқасын және етін шығаратын бөдене фермасы «Атырау Бөдене» ЖШС;
– көкөністерді өңдеу және консервілеу өндірісі «Атырау Агро Феликс» ЖШС;
– жүн өнімдерінің өндірісі «Каспий Лана Атырау» ЖШС;

– ет өңдеу және ет өнімдерінің өндірісі «Асыл Агро» ШҚ;

♦ **2016 жылы құны 2,4 миллиард теңге болатын 6 жоба жүзеге асырылды. Нәтижесінде 208 жұмыс орны құрылды.**

– тығыздағыш төсемдер өндірісі «Қазақстан Интергейт Сервисес» ЖШС;
– кабельдік науа және электр қалқан шығаратын зауыт «Centech» ЖШС;
– электротехникалық жабдықтардың өндірісін ұйымдастыру «КАЗЭЛЕКТРУМ» Өндірістік кешені» ЖШС;
– оптикалық кабель шығаратын зауыттың қуаттылығын кеңейту «ПКФ Континент Ко ЛТД» ЖШС;
– «Дәулет Хан» нан өнімдерінің зауыты «Транс Тех Интернешнл» ЖШС;
– бұрандалы (болт) қосылыстардың өндірісі «Studbolt Manufacturing» ЖШС;

♦ **2017 жылы құны 5 миллиард теңге болатын 5 жоба жүзеге асырылуда. Нәтижесінде 344 жұмыс орны құрылады. Қазіргі таңда 3 жоба жұмыс істеп жатыр.**

– роботтық дәнекерлеу әдісін қолданумен металл құрылымдар шығару өндірісін құру «Жігермұнайсервис» ЖШС (2017 жылдың 1 жартыжылдығы);
– макарон өндірісі «Қарат» ЖШС (2017 жылдың 1 жартыжылдығы);
– балық шаруашылығының өндірісін құру «Луговский конный завод» ЖШС;
– мультиөндірістік кешенінің құрылысы «Теплый дом Атырау» ЖШС
– дәнекерлеу жабдықтарының өндірісін кеңейту FinWeldAzia ЖШС;

балкытылып, қайта өңделіп, тапсырыс берушіге дайын күйінде жеткізіледі. Мемлекеттің үдемелі индустриялық-инновациялық даму бағдарламасын сәтті жүзеге асырып отырған Атырауда көп ұзамай, британдық капиталмен тағы бір кәсіпорын іске қосылады. «Қазахинвест» ұлттық компаниясының Атырау облысындағы өкілі Азамат Асылбековтың айтуынша, биыл машина құрылысы саласында тағы да бір компанияның тұсауы кесіледі. Мұнайлы

Мемлекеттік қолдау шаралары қазір инвесторларға «бір терезе» жүйесімен көрсетіледі. Визалық мәселелер бір жолға қойылған. Біз IPSS-ты Қазақстан мен Ұлыбритания арасындағы ұзақмерзімді ірі жобалардың бастауы деп есептейміз», – дейді «Қазахинвест» ұлттық компаниясының Атырау облысындағы өкілі Азамат Асылбеков.

Баян ЖАНҰЗАКОВА,
Атырау облысы

Сыр-сұхбат

Ән – рухани қазына. Өшпес мұра. Мәдениеттің ең бір өзегі, мәйегі. Осы әуелеген ән арқылы жаныңызды емдей, көңіліңізді кестелей аласыз. Сағынышыңызды басып, жаныңызға жұбаныш етесіз. Бір ғана шумақтан мінездің мың қыбылсына тап боласыз. Кестеленген сөз бен әуезді әуен жаныңыздың дертіне дауа, махаббатыңызға шуақ! Ән – тал бесіктен жер бесікке дейінгі жан серігіңіз. Қазақтың кең жеректі ақыны Қадыр Мырза Әлі: «Қазақ әнмен туып, әнмен қоштасады» – деп бекер айтпаса керек. Ән дала музыкасы, асырлардың әуені.

Ән ұлтты тәрбиелейтін, ұрпақты патриоттық сезіммен өсіретін рухани байлық бола білді. Ұлтты әнмен тәрбиелеп жүрген, егемен елдің ұл-қызын әсем әуенімен өсірген әнші, Қазақстан халық әртісі, композитор Алтынбек Қоразбаев. Ол тыңдармандарын халықтық сарындағы әнімен сусындатты. «Қара тима», «Қара шал», «Қара кемпір», «Қара бала», «Қара қыз» деген жанрлық тақырыптық туындылар шығарды. Біз де әңгіме-сұхбатымыздың алғашқы сауалын осы тақырыптан бастауды жөн көрдік.

Жас казак: Алтынбек мырза, қазаққа қолданған қара сипатыңыз аяқталды ма? Қара түске байланысты тақырыптық жанрыңызды жақсы білеміз. Қара түстердің иін қандырып жаздыңыз. Енді жазылмаған не қалды?

А.Қоразбаев: Қытайдың Гәнсу деген жерінде «Ақсай казак автономиялық ауданы бар. Қазак көп қоныстанған жер. Шинжаңмен шекаралас аймақта. Ол жерде басқасын қойып, көшенің аты қазақша жазылған. Өзіміздің үш би — Төле, Әйтеке, Қазыбек, сосын Құрманғазы, Әл Фарабидің ескерткіші тұр. Таңғалғаным, шабыттанғаным соншалық, «Ақсайым, менің Ақсайым» — деп ән жаздым. Биыл шәкірттерімнен барып, осы әнді орындап қайттық. Сол сапарға Мұратхан Шоқан деген азаматпен бірге барғанбыз.

Алтынбек ҚОРАЗБАЕВ:

Өзі сол Қытайдан келген казак. Аспан асты елінің Тарбағатайынан келгеніне 10 жылдан астам уақыт өтіпті. Ұшақта «Аға, өзіңізбен танысқанымға қуаныштымын. Сізбен бір ән жазу арманым еді» — деп кітабын сыйлады. Оқып көрсем, сондай керемет. Маған қатты ұнады. «Қара женте» деген тақырып көптеген ойымда жүрген еді. Өле де ауылдың қара баласы. Ауылдың тұрмыс-тіршілігін білетін, біраз қиындық көріп, мал бағып өскен жігіт. Бірақ керемет ақын. Оған «Қап-қара женте» деген ән жазып» деп тапсырдым. Қиындау әрі дөрекілеу болар деген оймен, кейін шығармашы атын «Қара-қара женте» дегеніме» — деп өзгертті. Қап торыларда әдемі болады емес пе?! Мысалы, менің «Қара қыз» деген әнім мектепте бірге оқыған Дұрланаға арналған. Қара торының әлемісі еді. Барлық озат оқып, тіпті үнәліктің радиода диктор болған. Міне, қаншама жыл өткеннен соң сол қыз ойыма түсіп, осы ән дүниеге келді.

Сол сияқты Мұратхан екеуміз қара жентем жайында ән жазайық деп шештік. Қытайдан келген соң, өлеңін шығарып дайындап әкелді. Әні мен сөзі үйлесіп, екеуміздің де ойымыздан шықты. Жуырда өткен шығармашылық кешіміде осы әнді Серікбол Сайлаубек орындады. Бұл қара тақырып ешқашан бітпейтін шығар деп ойлаймын. Қара түннің қасиетін білмей, жарықты түсінбейсін деген сөз бар емес пе?! Мұқағалидың да «Қара өлеңі», Абайдың 45 қара сөзі, қара туралы үлкен қалаларда бар. Мысалы, Шыңғыс ханның туған жері де қара түске жақын. Аман болсақ, қараға арналған әндерім әлі де жалғасын таба жатар!..

Жас казак: Сіз, қаншама жастың өнерге келуіне себепкер болған азаматсыз. Көптеген жанның жұлдызын жақтыңыз. Ал өзіңіздің осы деңгейге жетуіңізге біреу ықпал етті ме?

Адамзат тарихының күретауыры – мәдениет, ал мәдениеттің күретауыры – адамзаттың ақыл-ойы мен іс-әрекетін дүниеге әкелген материалдық құндылықтар болып табылады. Бұл – бәрімізге белгілі ақиқат. Қай халықтың болмасын өзге жұртқа ұқсамайтын бөлек болмыс-бітімін даралап, өзіндік тағдырын айқындайтын басты белгі – мәдениеті.

Н. НАЗАРБАЕВ, Қазақстан Президенті

А.Қоразбаев: Менде арнайы ашылған мектеп жоқ. Ауыл-ауылды аралап өнерпаз да іздеген жоқпын. Қарапайым концерттік ұжымның жетекшісімін. Бұл әңгіме қозғалар болса, Мейрамбектен басталары анық. Мейрамбекпен 7-8 жас шамасында жолықтым. Ол кезде Мейрамбек Таразда 4-сыныптын оқушысы болатын. Мектеп жетекшілері «Мына бала сіздің әнінiзді орындайды» —

“

Қазіргі заманның елеулі ерекшеліктерінің бірі — адамзат қоғамының демократиялық даму жолына түсуі. Мәдениетімізді сақтап, әлеуетімізді арттыру. Табысты мемлекеттің мәдени саясаты мардымды болуы шарт. Елбасымыздың осы бір тұжырымдамасында «Бүгінде мәдениет — тұлғаның рухани-эстетикалық дамуының, ұлттық бірлікті қалыптастырудың, нығайтудың, елді әлемдік қоғамдастыққа ықпалдастырудың мықты құралы» — деп бекер айтпаған. Мәдени саясат тұжырымдамасына енгізілген қағидалар — ұлттық мәдени мұраны сақтау, мәдениетті тану, әлеуметтік даму мен өсім факторын мойындау, мәдени жан-жақтылықты сыйлау, тәуелсіз шығармашылық пен мәдениетті түрдегі өз ойын білдіру — барлығы дамудың біркелкі саласы болып табылады.

Ақылымды тыңдап, мен сілтеген жолмен жүрді. Осыған қарап өзімді бақытты ұстаз деп санаймын.

Ал жеке өзіме келер болсам, әншілік өкенің күші, ананың сүтімен дарыған қасиет деп айтуға болады. Бұл дарын маған нағашыларымнан келді. Анам әнді өте керемет айтатын. Неге сол кездері даусын жазып алып қалмадым деп әлі өкінемін! Ал өзім үлгі тұтқан ұстазым — Нұрғиса Тілендиев болды. Нұрғиса ағаммен Кенен атамның қазасында таныстым. Барлығымыз үстел басында отырғанда «Бұл Кенен атамызға арнап ән жазған. «Жүз жасаныз Кенен ата деген әні бар. Білуші ме едіңіз, Нұрғиса аға?» — деді сол жердегі кісілер. Нұр-ағам: «Танымайды екем. Өзі тауықтың балапанындай сап-сары екен. «Қоразбаев» деген фамилиясына ұқсап тұр» — деді қалжындап. Көп сөзбай әнімді айтып бердім. Ағам ерекше ықыласпен тыңдап, «Ой, бәрекелді!» — деп ұнатқан ишарасын білдірді. «Өзін қайда жүрген баласың? Маған неге жолықпай жүрсін? Қай елдің азаматысың?» — деп қасына шақырып, маңдайымнан сүйді. Осылайша, жөн сұрасып, ол маған өзінің «визиткасын» ұсынды. «Алматыға мені іздеп кел» — деп шақырды.

Сол кездегі Нұрғиса ағамның маған деген ықыласы өнер биігіне бастайтын темірқазықтай болып көрінді. Міне, таныстығымыз осылай басталып, жиі араласып кеттік. Мен ол кісіні қашан да арқа тұттым, аға тұттым.

Жас казак: Алтынбек аға, осы Нұрғиса Тілендиев, Шәмші Қалдаяқовтардың кезіндегі сахна мен бүгінгі сахна, өнер мәдениетінің арасында қаншалықты алшақтық немесе жақындық бар?

А.Қоразбаев: Көп алшақтық бар деп айтуға болмайды. Дегенмен, өзгерген, жаңарған тұсы жетерлік. Қазақ эстрадасының алғашқы тынысы осыдан 60-70 жыл бұрын басталған. Кезінде Жамал Омарова апамыз, Ғарифолла Құрманғалиев, Манарбек Ержанов, Мағауия Хамзин. Міне, сол кісілер ауыл-ауылды аралап, шаң-тозаңға қарамастан, концерт қоятын. Тіпті көліктің де жөні болмайтын. Олардың ат-арбамен жүрген кездері де болған. Қазіргі заман бөлек. Ұшақпен ұшып, жайлы пойызбен зулап бара салады. Жататын жері үш, төрт немесе бес жұлдызды қонақүй. Оған қоса, қазіргі аппаратура, дыбыс ұлғайтқыш құрал — барлығы дамыған. Ал баяғы заманда микрофон деген болмайтын. 500-600 адамға жанды дауыспен ән салып бересін. Жоғарыда атын атап өткен кісілердің бүгінде біз ізін жалғаудамыз.

Осыдан 7-8 жыл бұрын аңыз адамдарымыз, «Қазақконцертте» ғана жұмыс істеген, «Еңбек кітапшасында» осы мекеменің ғана аты жазылған Роза Бағланова өпкеміз дүниеден өтті. Сол кісінің көзін көрдік. Талай жерде жеке шығармашылық кешін ұйымдастырдым. Міне, осы кісілердің заманы өтіп, бүгінде жалғасы болып жүргендер баршылық. Атап айтар болсам, Роза Рымбаева, Мақпал Жүнісова. Өкінішке қарай, Алматыда жалғыз ғана концерттік ұжым — осы «Қазақконцерт».

РУХАНИЯТ

www.jasqazaq.kz

E-mail: jas_qazaq@mail.ru

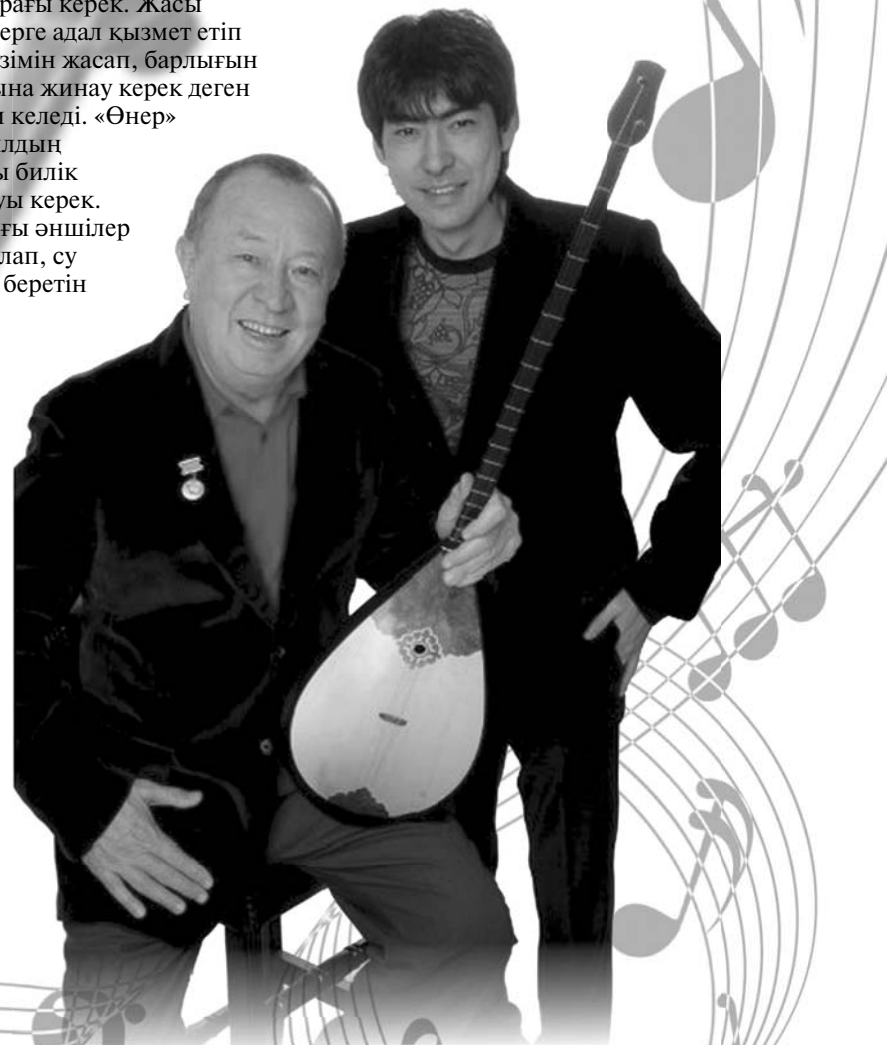

Ал облыстық концерттік ұжымдар өз алдына бөлек. Қазіргі таңда көптеген еңбегі сінген үлкен әртістер жұмыссыз жүр. Біразы той-томалақ қуып кеткен. Жеке кешін өткізеді. Жеке ұжым құрып алғаны қаншама? Қазақтың тойы таусылмасын, әрине! Осы жерде айта кететін бір жайт, мемлекеттік статусы бар, заңды бір өнер шаңырағы керек. Жасы орта жастан асып, өнерге адал қызмет етіп жүрген әншілердің тізімін жасап, барлығын бір шаңырақтың астына жинау керек деген ұсынысымды айтқым келеді. «Өнер» деген қарапайым ауылдың адамдары мен жоғары билік өкілдеріне ортақ болуы керек.

Жас казак: Бұрынғы әншілер айлап-апталап ел аралап, су кешіп жүріп концерт беретін деп айтып өттіңіз. Ал қазіргі жастар қаншалықты еңбеккер? Олар ауыл аралап концерт қоя ма?

А.Қоразбаев:

Иә, концерт беріп жүргендері бар. Мүлдем бермейді деп айтуға болмас. Қазіргі буын еңбеккер, пысық, бейімделгіш. Жастарымыз иманға бет бұрып, ішімдік ішіп, шылым шегуді азайтқан. Кезінде арақ, темекі жұртты жаулап алған еді ғой. Бүгінде той-томалаққа барған жастар әнін айтып,

тұжырымдамасына енгізілген қағидалар — ұлттық мәдени мұраны сақтау, мәдениетті тану, әлеуметтік даму мен өсім факторын мойындау, мәдени жан-жақтылықты сыйлау, тәуелсіз шығармашылық пен мәдениетті түрдегі өз ойын білдіру — барлығы дамудың біркелкі саласы болып табылады. Осы бойынша біраз жұмыс атқарылуда. Көптеген өзгеріс орын алды. Ескілер жаңарып, жаңалар жаңғырып жатыр.

Ән және әншілік жағынан айтар болсам, сахнада жанды дауыспен өнерді халыққа жеткізу мықтап қолға алыну керек. Мысалы, Еуропа елдерінде, Қытайда фонограммамен ән айтуға рұқсат етілмейді. Осыған алдағы уақытта бізде әдеттеніп, үйренуіміз керек.

Жас казак: Өнерге қатысты бала кезінде орын алған елеулі бір оқиғаны есіңізде түсіре аласыз ба?

А.Қоразбаев: Әңгіме басында айтып өткенімдей, өнерде Нұрғиса ағам мен Шәмші ағаларды үлгі тұттым. Осы кісілерді заман тулырған дарын дер едім. Бірде мен Нұр ағаға барып «Сағындым Кенен атамды» деген әнімді айтып бергем. Ол кісі тыңдап, қатты риза болды. «Кенен атанның ізбасары — өзіңсің» — деп алғысын білдірді. Мен ол кісіге: «Желбіреген ақ күміс, сақалыңды сағындым» — деген жолдар сіздікі» дегенімде, Нұр аған: «Ойбай-ау, мен ақын екенмін ғой» — деп күліп алды. Ал мен оған «Есіңізде ме?» Кенен атаны соңғы сапарға шығарып салғанымызда, мені қолтықтап бара жатып жылағансыз. Мәйіттің беті ашық, атамның аппақ сакалы желмен бірге желбіреп бара жатты. Сонда «Айналайын, сақалыңнан желбіреген... Кетіп барасын ба қабырғалы еліңді, туып-өскен жеріңді тастап» — деген жоқтауыңыз құлағымда қалып қойды. Ұзақ уақыт ойланып жүріп, осы әнді жаздым» — дедім. Арқамнан қағып «Жарайсың, сары бала» дегені әлі есімде. Міне, осылайша қайырмасын өзім жазып, қалған шумағын Жаксылық Сәтбек аға шығарып, әдемі ән дүниеге келген болатын.

Ал Шәмші ағамды бала кезімде көрдім. Жамбыл облысы Мерке ауданындағы Қазақстан колхозында менің ағам комсомол хатшысы болатын. Сонда біздің үйге келіп, қонақ болып кеткен. Айтқан әр әңгімесі жадымда қалыпты. Кейіннен консерваторияда оқып жүргенде де талай рет сыртынан көрдім. 1974 жылы Таразда «Алатау ән-би ансамблі» басқарып жүрген кезімде облыстық атқару комитеті төрағасының орынбасары Елубай Олжабаев деген ағамыз мені кеңсесіне шақырып алды. Кірсем жанында Шәмші ағамыз отыр. «Мына кісіні танысың ба?» — деді маған. «Танимын» — дедім. Бұл кісі «Мойыңқұм» деген ән жазыпты. Сол әнді сен «Алатау» ансамбліне үйретесің» — деді. Үш күн бойы үйрендік. Осылай Шәмші ағаммен танысып, шығармашылығымыз шыңдалды. Шәмші аға «60 жасқа толамын. Таразда, Шымкентте, Алматыда жеке шығармашылық концертімді берейін деп едім. Сен бірер ән орындап бересің бе?», — деп өтініш жасалы. Ал мен қуана келістім. Өзі үйреткен «Тамды аруы» мен «Сыған серенадасын» айтып бердім. Бүгінде бұл әндерді шәкірттерім қайтадан нақышына келтіріп орындап, халықтың ең сүйікті әніне айналдырды. Шәмші ағаның кеші өткен жылы Илия Жақанов үшеуімізге «Еңбегі сіңірген мәдениет қызметкері» деген атақ берді. Мен осындай ағаларыммен бірге атақ алғанға қатты қуандым. Қанша жас кіші болсам да, бірге қатарласып, бірге дидарласудың өзі неге тұрады десенісің! Міне, өзімнен сұхбаттасып біраз ескі кітапты қайта парақтап, біраз естелік есіме түсіп кетті ғой, қарағым!

Әңгімелескен

Салтанат ШЫРЫНХАН

Бастама

Алматы облысы аграрлы аймақ саналғанымен кейінгі жылдары өңірде өндіріс орындары көптеп ашылып, кәсіпкерліктің тынысы ашылып, өндірісті аймаққа айнала бастады. Оның сыртында облыс аумағындағы бес индустриалды аймақтың құрылуы бұл саладағы жұмысты ширатып, отандық және шетелдік инвесторлардың қызығушылығын арттыра түсті. Бүгінде өлкемізге ақша құйса ұтылмайтынына сенген қаржыгерлер өндіріс ашуға ниет таныта бастады. Жуырда облыс әкімі Аамандық Баталов Астана төрінде Жетісу өңірін бұдан ары өркендету мен дамытуға қатысты бірқатар игі шараның басы-қасында болып, шетелдік және отандық кәсіпкерлермен кездесіп, өңірдің тынысын ашуға қатысты ынтымақтастыққа келді. Сонымен қатар Жетісудың экологиялық таза өнімдері Астана базарларында саудаланды.

ӨНДІРІСІ ӨРГЕ БАСҚАН...

КӘСІПКЕРЛЕР ТӘЖІРИБЕ АЛМАСТЫ

Астана қаласында Алматы облысы мен Швейцарияның Тичино кантоны арасында өзара ынтымақтастық туралы меморандум жасалды. Облыс әкімі Аамандық Баталов пен Тичино мемлекеттік кеңесі мен экономика және қаржы министрі Кристиан Витта аталған құжатты Швейцария павильонында болған салтанатты жиында бекітті.

Кол қою рәсіміне еліміздің қаржы министрі Бақыт Сұлтанов, Швейцария Конфедерациясындағы Төтенше және өкілетті елші Жанар Айтжанова, Швейцария Конфедерациясының президенті Дорис Лойтхард қатысты.

Өңір басшысы Аамандық Баталов «Швейцарияның Тичино өңірімен жасалған ынтымақтастық туралы меморандум негізінде бірлескен жобалар үшін Алматы облысы таңдап алынды. Өйткені, олардың табиғи, ауыл шаруашылығы біздің Жетісу өңірімен ұқсас келеді екен. Енді ауыл шаруашылығын дамыту бағытында соңғы буында технологияларды жеткізуге күш салынып, аймақ туризмін дамытуға барынша назар аударылады. Әсіресе, туризм саласында шведтерден үйренетін үрдістер көп екенін ескеру қажет. Бұл тұрғыда инвестиция тарту жұмыстарында тиісті келіссөздер жүргізіле бастайды», — деді. Оның сөзіне қарағанда, Швейцарияда күн және жел қуатын өндіру жақсы дамығандықтан, облыс әкімдігі тиісті бірлескен жобаларды жүзеге асыруды пысықтайтын болады.

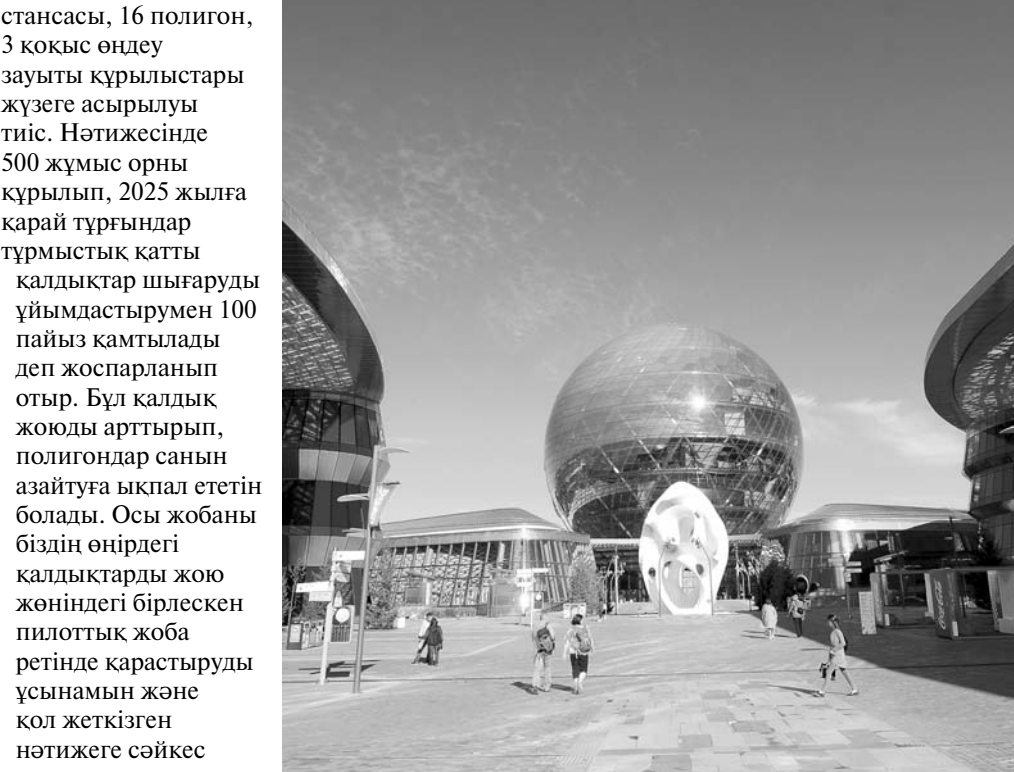
«Қонақтарымыз тұрмыстық қатты қалдықтарды қайта өңдеу саласында да жетістікке жеткенін мойындауымыз керек. Бұл бағыт біздің қызығушылығымызды тудырып отыр. Бүгінде облыста тұрмыстық қатты қалдықтарды өңдеудің толық кезеңі құрылмаған. Сондықтан осы салада олардың тәжірибесін үйренуді қарастырамыз», — деген облыс әкімі мәртебелі меймандарды қонаққа шақырды.

Басқосу барысында Тичино кантоны мемлекеттік кеңесі, экономика және қаржы министрі Кристиан Витта

ЖАҢА ЖОБА

Еліміздің энергетика министрлігі, Астана қаласы мен Алматы облысының әкімдіктері, «Оператор РОП» ЖШС және Қазақстанның экологиялық ұйымдары өзара ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды.

Жиында Алматы облысының әкімі Аамандық Баталов өңірдегі қоқысты жинау мен өңдеу жағдайына, алдағы жоспарлар жайына тоқталды. «Жетісу өңірі халқының саны 2 миллионға жетіп үлгерді. Оған қоса, аймақ үлкен мегаполис саналатын Алматы қаласымен іргелес орналасқан. Сондықтан қалдықтарды жинау, сұрыптау, тасымалдау, өңдеу ісін жолға қою — біз үшін аса қажет шара. Біз «Алматы облысында қалдықтарды басқарудың аймақтық жүйесінің» ТЭН-ін әзірлеп қойғанбыз. Онда мемлекеттік-жекеменшік серіктестік механизмін қолдану арқылы 14 аймақтық кешеннің бірыңғай операторын құру қарастырылған. Соның аясында 16 коқыс сұрыптау кешені, 13 коқыс тиеу

жобаны еліміз бойынша таратуға болады деп есептеймін», — деген өңір басшысы кездесуді ұйымдастырған энергетика министрілігіне ризашылығын білдірді.

«Оператор РОП» ЖШС коқыс өңдеу саласындағы әріптестік байланысқа Астанамен қатар, Алматы агломерациясы аумағындағы іргелі облысты тартуына Парламент Сенатының ұсынысы, сонымен қатар жыл сайын жинақталатын коқыс көлемінің артуы ықпал еткен. Мекеменің бас директоры Светлана Коротенконың айтуынша, ынтымақтастық негізінде қалдықты басқарудың өңірлік жүйесін құру мен оны одан әрі дамыту, жеке және заңды тұлғадан тұрмыстық қатты қалдықты жеке жинақтауды енгізу, тұрмыстық қатты қалдықты шығаруға шақыруды жүзеге асыратын көлік құралдарының қозғалысын спутниктік навигациялық жүйенің мәліметі бойынша бақылап отырудың ақпараттық жүйесін ұйымдастыру және жүргізу қолға алынбақ. Оған қоса, тараптар алдағы уақытта мемлекеттік-жекеменшік серіктестікті дамыту шеңберіндегі келісімді қарастыратын болады.

Айта кетерлігі, Алматы облысында жыл сайын 1,2 миллион тонна қалдық жиналады. Соның 640 мың тоннасы облыс аумағына Алматы қаласынан шығарылады екен. Өңірдегі елді мекендердің тұрмыстық қалдықтарды шығарумен қамтылу көрсеткіші 67 пайыз болса, бұл көрсеткіш қалалар мен ірі елді мекендерде 100 пайызды құрайды.

ЖЕТІСУ ЖӨРМЕНКЕСІ

Астана қаласындағы «Қазақстан» спорт кешені аумағында Алматы облысы тауар өндірушілерінің азық-түлік жөрменкесі өтті. Аймақтың елордадағы

бірі — Канат Бөксекбаевтың ықпалы зор болды. 1993 жылдары бүгінгі «Жетісу» базарының аумағында аяқ-киім жөндеу шеберханасы бар Закир деген ұйғыр азаматымен бір жарым жылдай бірге жұмыс жасап, біраз тәжірибе жинадым», — дейді кәсіп иесі. — 1995 жылы осы кәсіпті жеке бастадым. Орталықтан жерді жалға алып, шағын дүңгіршек қойып, қажетті құрал-жабдықтар сатып алып, таңдаған кәсібіммен нәсібімді тауып жүрмін. Оған еш өкінбеймін. Керісінше, екінің бірінің қолынан келе бермейтін тиянақтылықты, шеберлік пен шыдамдылықты талап ететін осы мамандықты игергенімді мақтан тұтамын. 25 жылдық іс-тәжірибеде жөнделген аяқкиімге сын айтып, реніш білдірген тұтынушы болған емес. Керісінше, алғыс айтып кететіндердің қатары көп. Сондықтан да елдің ықыласына бөлену мен үшін бір ғанибет.

Бұл Бейсенбай Жұмақұлұлының еңбек тарихы. Етікіші жандардың еңбегі шынымен де бағалауға тұрарлық. Өз кәсібінің шебері шеберханаға келгендерді жылы шыраймен қарсы алып, көңілін табуға тырысады. Әріптестері де, тұтынушылары да Бейсенбай ағаның осы қасиетіне сүйсіне қарайды.

Қарапайым етікшінің кәсібі — екі қолға бір күрек іздеп жүрген жандар үшін де маңдай тер мен адал еңбектің тағы бір үлгісі болмақ.

Руслан ДОСТАЕВ

Қоныс той

Талдықорғанда тағы да қоныс тойын тойлап жатыр. Бұл ретте «Қазақстанның тұрғын үй жинақ банкінің» салымшылары есебімен бой көтерген 1 және 2 пәтерлі 168 үй иесіне табысталды. «Арлан жоба» ЖШС-нің жобасы бойынша «Жетісужилсоцстрой» ЖШС-нің құрыш қолды құрылысшылары тұрғызған 5, 6, 7 қабатты үш үйдің құрылысы 2014 жылы басталған болатын. Жалпы алаңы 11 мың шаршы метрге жуықтайтын үйді тұрғызуға 1 млрд теңгеге жуық қаржы жұмсалған. Құрылыс жұмысы басталғаннан аяқтағанша «КавИнжиниринг» ЖШС техникалық қадағалау жұмысын жүргізіп отырғандықтан нысан сапалы салынып, уақытында бітіп, ел игілігіне берілді. Облыс әкімі Аамандық Баталов пен «Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ басқарма төрайымы Ләззат Ибрагимова көптің қуанышына ортақтасып, пәтер кілтін табыстады.

ҚУАНЫШ ЕСЕЛЕНЕ ТҮСТІ

Құрылыс индустриясы — ел экономикасын өркендететін күш делінсе, облысымыз осы көштің басында тұр. Оған жыл сайын бой көтеріп, ел игілігіне берілген көп қабатты үйлер мен халыққа қызмет көрсететін орталықтарды

филиалының директоры Ғалымжан Шалғынбаев. Міне, бүгін сондай үміттігі азаматтардың ойы жүзеге асып, жүзі күлімдеп пәтер кілтін қолына алып жатты. Жасыратыны жоқ, бүгінге дейін банк облыс орталығында ғана тұрғын

дәлел ретінде келтіруге болады. Олар қалаға сән беріп қана қоймай, облыс орталығының инфрақұрылымын дамытуға қозғау салуда. Нәтижесінде Талдықорған қаласы күн сайын өзгеріп, түрленіп келеді. Сол қатарда «Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ жергілікті билікпен бірлесіп, мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру аясында тұрғындарды тұрғын үймен қамтамасыз етуді сәтті жалғастыруда.

Бүгінде облысымыздың 43 мыңнан астам тұрғыны «Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкіне» салымшы ретінде тіркелген. Олардың 20 мыңы облыс орталығында тұрса, қалғаны елді мекендердің тұрғындары. «Бұл еліміздің өзге аймақтарына үлгі болатын көрсеткіш», — дейді Лаззат Еркенқызы. «Олардың дені дәрігер, мұғалім, қарапайым еңбек адамдары,

Кәсібі – нәсібі

Оның ескінің бірінің қолынан келе бермейтін етікшілік кәсіпті игергеніне 25 жылға жуық уақыт болыпты. «Ерінбеген етікші болады» деген қағиданы басты назарда ұстаған Базарбай Жұмақұлұлы етікшілік

Қазақтың құлагер ақыны Илияс Жансүгіров заманының әділетсіздігінен жапа шегіп, жаны алқымға келгенде түрмеге ұлын көтеріп артынан барған жары Фатимаға «Осы балам етікші болсын» деген екен. Сөз маржанын теріп, халқының арда ақыны болған ол өзі секілді қорлық көргенше, «етікші болса да, жан жүрсін» дегені шығар. Ақын мұны етікшінің еңбегін жоққа шығарғаннан айтқан жоқ, әрине. Оған мұндай сөзді әділетсіз заманы айтқызды. Ал бүгінгі кезеңнің «кәсібі бардың нәсібі бар заман» екенін қараталдық азамат Бейсенбай Кәдірбеков жақсы біледі.

ЕРІНБЕГЕН ЕТІКШІ

кәсіптің қыр-сырын жақсы меңгеріп, әбден машықтанған жан.

— Сонау 1988 жылдары Талдықорған қаласындағы «Шаңырақ» акционерлік қоғамында (*Үштөбе киіз үй жасау комбинаты*) электрмен-дөңкерлеуші болып еңбек еттім. Кейіннен Кеңес үкіметі тарап, мекемелер жабылған тұста басқа кәсіпке бет бұруға тура келді. Менің осы істі менгеруіме Кәлпе ауылының тумасы, бүгінде бақилық болған жаныма жақын ағаларымың

мемлекеттік қызметкер, тағы да басқа санаттағы азаматтар. Олардың бәрі орташа табыс иесі болса да, тұрмысынан үнемдеген қаржысын банктегі есепшотына аударып, кезегі келгенде тұрғын үйге ие болуға үмітті», — дейді Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ облыстық

әкімі Аамандық Баталов пен «Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ басқарма төрайымы Ләззат Ибрагимова екі жақты ынтымақтастық келісімге қол қойды.

Қажет АНДАС, Алматы облысы

Саңлақ

Ол кезде үйде үш-ақ бала еді, кішкенесі Жанбота. Балалар бакшасының есігін

ашқан емес. Бірақ өте ширақ, тынымсыз болып өсті. Өзінен-өзі үйден дарбазаға қарай, дарбазадан үйге қарай жүгіретін. «Көпір», «шенбер», «шпагатты» ешкімнің үйретуіңізсіз өзі жасап жүрді. Сол кезде бар-жоғы төрт-бес жаста. Бүлдіршін бойында булығып тұрған ерекше энергия байқалды. Теледидардағы спорт гимнастикасынан өтіп жатқан үлкен жарыстарды тапжылмай тамашалайтын. Спортшылар жасаған кейбір әдемі қимылдарды өзіңше қайталап, әуреге түсіп жатады.

Не керек, үйдегілер ақылдаса келіп спорт гимнастикасына берді. Әлі мектеп табалдырығын атпаған да жок. Жанбота жаттығудан қалмады. Ерекше құлшынып тұратын. Мәжит атасы жанындай жақсы көретін Жанботасын мойнына мінгізіп автобус аялдамасына келеді. Автобустан түскен соң тағы мойнына мінгізіп алады. Жаттығу біткенше дәлізде тапжылмай отырғаны. Үйге қайтарда тағы сол. «Шаршайсың, сен әлі кішкентайсың» дейтін елжіреп. Күнде осы. Атасының мойнына отырып алып, мәз болып бара

жатқан бүлдіршін қызға жұрт қызықтай қарайтын. Шуақты күндер екен ғой сол бір кез. Жанботасын ерекше жақсы көруші еді қария. Жанбота деп атын да өзі қойған еді.

Көп ұзамай бұл да атасын қуантты. Жеті жасында алғаш рет қалалық жарысқа қатысып жүздемен оралғаны бар. Қолында кесерокстан өткізген грамота.

Өзі қатты құмартқан спорт, күн өткен сайын шымырлаған тұңғығына тарта берді. Жанбота спортшы ретінде өте тез көтерілді. 12 жасында спорттық гимнастикадан спорт шебері атағына ие болды. Бұл — өте жоғары көрсеткіш еді. Жарыстан жарыс, жүлделен жүлде қоймады.

Жанботаның әкесі Еркін күтпеген жерде көз жұмды. Атасына жалғыз ұлының қазасы тым ауыр тиген еді, тез шөгіп кетті. Көп ұзамай бұл жалғанға қош-қош айтып, ұлының соңынан кете барды...

Тоғызыншы сынып бітірген жылы фристайлға ауысты. Бұрын спорттық гимнастикада жүрген Жібек Арапбаева, Руслан Аблятипов, Ақмаржан Қалмырзаева да осы жерде. Қысқы спорт түрлерінің ішіндегі ең әлемсіз, ең тартымдысы — фристайл. Ең қауіптісі де осы. Фристайл ішінде қия белден құйындатып келіп тұғырдан аспанға қарғыған бетте әуеде небір әдемі өрнек салатын түрі — акробатика! Таңдауы осы акробатикаға түсті. Бұл жерде де ең керекті — акробатикалық қимылдар. Негіз бар. Бірақ қысының өзі жылт етіп жоғалатын онтүстікте қайдағы шаңғы?!

Жібек... Жібек Арапбаеваның орны бөлек Жанбота үшін. Жақын әпкесіндей көреді. Қазақ елінде шаңғы акробатикасында жарқ етіп жол көрсеткен таланттардың бірі. Жібек үнемі ақылын айтады бұларға, жігерлерін жанып, қайрап отырады жауапты сәтте. Мезгізі жайлы, бірақ керемет қайсар. Мақсатына жетеу үшін жанын салады. Қанша жаракат алды десеңізші Жібек, сонда да өршелене алға ұмтылып келеді.

Спортты жүрегімен сүйген Жанбота шаңғыны да ауыздықтап алды. Шаңғымен суға

Сол бір сурет... Қазір кейде есіне түссе мырс етіп күліп, жымыып қоя бергенін өзі де сезбей қалады Жанбота. Сол күндер қазір төтті бір сағынышқа айнады. Екі аяғы салбырап атасының мойнында келе жатушы еді. Әттең, шіркін... Әттең, қазір тірі болғанда немересінің әлемнің үздік спортшыларымен тайталасып жүргенін, жұмыр жердің жарыстарынан жүлдемен оралған сәттерін көрер еді, балаша мез болып қуанар еді-ау. Тағдыр осы қуанышты көруге жазбапты. Қазір кей-кейде қиял шіркін төтті ойға жетелейді. «Атам тірі болса, енді мен оны мойныма мінгізер едім. Машинама отырғызып алып, кеңілі қалаған жерге апарар едім. Дариға-ай, сол қызыққа да жеткізбеді-ау...».

секіріп, тез-ақ үйреніп кетті. Сол бетімен 2011 жылы Өскемендегі Қазақ елі біріншілігіне киіп-жарып қойып кетті. Шаңғыны аяғына жақында ғана байлаған жас спортшы қыз сайысып қана қойған жок, бұзып-жарып қола медальді жұлып алды.

Шаңғы акробатикасы оны керемет баурап әкетті. Жаз бойы суда жаттығады. Күніне екі сағаттан екі жаттығу. Қыста да солай. Қазір бөріне де бой үйретті. Үздіксіз жарыстар. Бір жылдың өзінде 7 әлем Кубогінің кезеңдері өтеді. 2016 жылы ақпан айында Мәскеуде өткен әлем Кубогінде 2-орын алды. Суперфиналда 2 сальто, 2 винт жасап 78 балл жинады.

Ал 2016 жылы Еуропа Кубоктерінде қарсыластарын шашып кетті. Қатарынан бес Еуропа Кубогінде бас бөйгені олжалады. Бар болғаны жеті кезең. Швецарияда абсолютті чемпионға берілетін хрусталь Кубокті жарқ еткізіп төбесіне көтерді. Таудан секірген акробат бейнесі бар, үш денгейлі тау сияқты хрусталь. Бұл жетістіктер — жас таланттың болашағын, ерекше мүмкіндігін аңғартса керек.

ҚАҢТАРДАҒЫ НАЙЗАҒАЙ

Жұмыр жер назарында — қазақ елі, 2017 жылғы қаңтар айының соңында жұмыр жердің ең үздік студент спортшылары Қысқы дүниежүзілік Универсиадаға Алматыға ағылды.

Алапат айқаста ел намысын қорғаймыз деп жер тарпып, шок шайнаған ұлт мақтаныштары.

30 қаңтар. Ақ сұт тұман. Алматыны қалың тұман басып тұр. Қаланың күншығыс жағындағы «Табаған» тау шаңғысы кешенінде фристайлдың акробатика түрінен финалдық сайыс өтпек. Ол жерде қазақтың үш қыз, екі жігіті ұлт намысын қорғамақ. Жүлденің жалына жармасатынына сенім мол. Алтын медальді

жарқ еткізіп мойнына ілуі әбден мүмкін. Алағабеден тұрып алып «Табағанға» асықтық. «Табаған» қаладан тым алыс болмаса да, күре жолдан кілт бұрылып өрге салғанда автокөлік те ішін тарта азынайды. Тау алқымына ұмтылған бұралаң жол. «Қотыр бұлақ» ауылы артта қалды. Қазақтың кейбір атауы адамды аттан аударып түсіргендей. Қотыр бұлақ...

Бұлақтың қотыры бола ма?! Түсініп көр. Мүмкін, ырымшыл қазақ сөз тимесін, көз тимесін деді ме екен, бұл тұмаға.

Бағлан Інкәрбек, Дархан Мұхамеджанов, Жібек Арапбаева, Ақмаржан Қалмырзаева, Жанбота Алдабергенова... Осалы жок. Жібек Арапбаева өте тәжірибелі, ұзақ жыл әлемнің үздіктерімен жүлде үшін жағаласып

келеді. Жанбота Алдабергенова Сочи Олимпиадасында жарқ етіп көзге түсті. 19 жастағы қазақ қызы сол Олимпиадада 6-орынға атып шықты. Өнешінен от бүріккен әлемнің небір айтулы таланттарымен тартысқа түсті. Оларды тықсыра, өкше жырта «мен бармын!» деген мінез көрсетті. Әлемнің сұңғыла сарығіс мамандары жас қызға жалт қараған сол жолы. Кеудені тепкілеген таудай сенім, керемет үмітпен алқына тау алқымына көтерілді.

Шабдар сәске. Спортшылар осы уақытқа дейін бойына жинаған

шеберлігін соңғы рет пысықтап жатыр. Қия беттен құйындатып келіп, шана табанының тұмсығындай таңқиып көкке қараған үш метрлік тұғырдан аспанға атылады. Сол бетте кері төңкеріле айналып түсе бере әуеде ұрышқша бір үйіріліп алады да, тағы кері төңкеріле аунап түсіп барып құлдилап жөнеледі. «Екі сальто бір винт» — деп атайды мұны акробатика тілінде. Бірінші сальтодан кейін бір винт те, екі винт те жасалуы мүмкін. Екінші сальтодан кейін аяқ-қолды бауырға алып та, тізесін бүкпей кеудені алға тастай бұрыш жасап та жаттығуды аяқтауға болады. Спортшы қабілет-қарымына қарай сандаған элементтер ішінен өз мүмкіндігін таразылай отырып тандайды. Мұндай техникалық элементтер алмасып жатады. Неғұрлым күрделі элементтерді тандаса, оны мүлтіксіз орындаса, сөзсіз алтын тұғырға

атып шығады. Акробатика аса қауіпті спорт түрі. Іріктеу сынында жанын шүберекке түйіп керемет нәтиже көрсеткен спортшының өзі, финалда жарға құлап жатады. Жанбота 2 сальто, 2 винт жасап, мінсіз секірді. Өзіне сенімді. Қарқыны қуанты. Жібек екі сальто жасады. Элементтері аса күрделі болмағанымен, кателіксіз, мінсіз орындауға ерекше мән беретіні аңғарылды. Әккі спортшы ғой. Төбеден төне шүкшиған 5 төреші әр қимылды кірпік қакпай қадағалайды, элементтердің мінсіз орындалуына шүкшияды. Соған қарай спортшы еңбегін бағалайды.

Тұман бағана сейілген. Күн көзі қасат қарды босатқандай. Қар тұғырды мезгіл-мезгіл бауыры сызылып, мұрты бұзылып тұр. Техникалық жағына жауапты мамандар қоспаған жерді уыстағы қармен бітеп, сылап-сипай тегістеп жанұшыруда. Содан кейін барып теп-тегіс тактайшамен тұғыр бауырын тегістейді. Кедір-бұдыр деген мүлде болмауы керек. Құйындатып келген шаңғы табанына болар-болмас бір түйіршік ілінсе, спортшының мұлт кетуі әбден мүмкін.

Акробатика жүлдесін армандаған 13 жігіт, 9 қыз. Іріктеу сынынан кейін финалға шығу — аса жауапты кезең. Бір байқағанымыз, спортшылар осы кезеңге бар мүмкіндігін салады. Элементтері барынша күрделі жаттығуларды орындайды. Ал суперфиналда жаттығу аса күрделі болмаса да, барынша мінсіз орындауға күш салады.

Жалпы, іріктеу сырдарында, финалда күш көп жұмсалады, жүйкеге де барынша салмақ түседі. Суперфинал алдында күш те сарқыла бастайды, жүйке де ұстараның жүзінде. Сондықтан алғашқыда өте жоғары ұпай олжалаған спортшылар бағаларының суперфиналда күрт түсіп кетуі заңды да.

Жанбота алғашқы іріктеу сынында 84,42 ұпаймен, екінші іріктеуде 76,27 ұпаймен топ

DODA

E-mail: jas_gazaq@mail.ru

www.jasgazaq.kz

11

басында шыркап кетті. Ақмаржан Қалмырзаева 52,78 және 71,50 ұпаймен финалда сайысуға мүмкіндік алды. Жібек біріншіде 66,04 ұпай, екінші секіргенде 70,76 ұпаймен үздіктер шоғырына енді. Екі мүмкіндіктің үздік ұпайлары қазақ қыздарын финалға шығарды.

Бағлан Інкәрбек пен Дархан Мұхамеджанов та финалға шықты. Бесеуі Қазағының намысын қорғамақ. Орайы келген бір сәтте Жанботаның финалда 2 сальто 1 винт, ал суперфиналда 2 сальто 2 винт жасауға бекінгенін сұрап үлгерді. Күрделі, қиын жолды таңдапты суперфиналда.

Финал алдындағы жарты сағат жаттығу. Күн тас төбеде. Ызғар жок, қар аздап жұмсарғандықтан спортшы жылдамдықтары да сәл азайғандай. Бағана ғана сағатына 54-57 километр жылдамдықпен секіріп жатқан. Ал қазір спортшылар екінші сальтоны орындағанда төменірек түсіп кетіп жатыр.

Жиырма спортшы финалда: 12 жігіт, 8 қыз. Бес қазақ Ел намысын қорғамақ. Жібек 2 сальто, 1 винтпен 69,89 ұпай олжалады. Ақмаржан бірінші сальтоны тікесінен тік тұрып, екіншісінен кейін аяқ-қолын бауырына ала секірді — 67,34 ұпай. Жанбота 2 сальто, 1 винтпен жаттығуын сәтті орындады — 77, 14 ұпай!

Бағлан мен Дархан суперфиналға ілікпеді. Бағлан 66,27 ұпаймен сегізінші орында. Ал Дархан жарыстан шеттетілді. Ақмаржан бесінші орында, ол да суперфиналдан сырт қалды.

Суперфинал. Төрт спортшы қыз жүлделі үш орын үшін арпалысқа түсті. Жібек құйындатып келіп алтыңға қарай ұшты — 60,84 ұпай. Екі сальтоны да сәтті жасалды. Жанботаның қиын жолды таңдағанын айттық. 2 сальто, 2 винт. Тамацай Алтын медаль жарқ еткендей. Қап!.. Қырсық шалды... Лапылдап келіп қонақтаған сәтте Жанботаның қолы жер сызып жүре берді. Қоянға түсер бүркіттей шүйілген төрешілер жібере ме?! Жібермеді.

Қап, ұпайын қырқалды-ау!.. Солай болды, күрделі жаттығуда олжалағаны — 60,48 ұпай. Жанбота алтынға лайық қыз еді. Қалың қазақтың аманатын арқалап алтыңға секірген...

Қиядан құйындатқан Жанботаның жылдамдығы осы жолы әдеттегіден тыс керемет еді. Құйындатып келіп тұғырдан аспанға бұлтты жара секіргендей ерекше әсер қалдырды. Осы жайында Қазақ елі акробатика құрамасының аға бапкері Мұрат Аблятиповтың пікірін сұрадық.

— Жанбота секіре алдында жел бір сәт тына қалған еді, — деді бапкер. — Тура секірген сәтте жел соға жөнелсін. Жел спортшының сырғанау бағытына қарай соққандықтан, жылдамдық та әдеттегіден жоғары болды. Болжауы қиын спорт түрі ғой акробатика. Кейде спортшы шеберлігіне табиғат мінезі де келергі келтіріп жатады.

Тауба! Қазақтың қос қызы жеңіс тұғырында! Бір күміс, бір қола медальді азулы қарсыластарымен арпалысып жүріп жұлып әкетті. Қазағының намысын таптаппады. Женіс тұғырында қос қазақ қызы қушақтасып тұр. Әдемі сәт! Ал қытай қызы Цу Йың-Йың 2 сальто, 1 винтпен алтын медальға ие болды (64,09). Ал Жанбота жасаған жаттығу бұдан күрделі еді...

Бүгін аралас акробатика сайысы. Туған топырақ, киелі қазақ жері... Жанарында жас тұнып, бұлардың тілеуін тілеген қалың жанқуыер... Ұлт намысы үшін отқа түсетін сәт. Кешегі кателікті қайталамау керек. Күні

кеше алтын медальға атыла жетіп тұрып, уысынан шығарып алғаны-ай! «Ал бүгін, бүгін ұстатпаспын ешкімге!» деді іштей Жанбота.

Аралас командалық акробатикада шамырқанып, ширығып келген қос қазақ қарсылас шыдаппады. Найзағай намыс лап етті. Жанбота Алдабергенова мен Бағлан Інкәрбек қытай жұптарының үстінен секіре ұшып алтынды іліп түсті, ақыры!

Анасы Ғүлназ бен бауырлары жанын шүберекке түйіп жанқуіерлер арасында отырған. Ес қалмады-ау сол сәт, анасы

жылап жіберді. Қалта телефонына жармасып Шымкентке қоңыраулаты. Ол жерде дегбірі қашып, Жанботаның қарт әжесі отыр ғой. Бұл кезде Жанбота да жеткен еді алып-ұшып. Телефонды Жанботаға бере қойды анасы. Әжесі жылап қоя бергені. «Әулеттің басын көтердің» деді кемесіндеп.

АРМАН ЖОЛЫ

Жанбота сонау 2014 жылғы Сочи Олимпиадасында-ақ әлем мамандарын жалт қаратқан. Сол жолы жұмыр жердің мықтыларымен тайталасқан жас қыз 6-орынға ие болды. Екі сальто, екі винт. Мінсіз орындады. Қалың ел қуаныш құшағында. Олимпиадалан оралған қазақтың қайсар қызына облыс әкімі «Матиз» маркалы автокөлік сыйлады. Халықаралық дәрежедегі спорт шебері атағына ие болды.

Сочиден бері Жанбота қалың жанқуіер назарында. 2017 жылы Алматыда өткен қысқы Универсиадада қараорман елін қуаныш құшағына бөледі. Универсиадалан кейін Жапонияда қысқы Азия ойындары өтті. Бірақ құрлықтық сол үлкен спорт сайысының бағдарламасында акробатика жок. Неге? Өйткені қазақ спортшыларының жүлделі орындарды бермейтінін жапон мамандары бірден аңдаған. Өз елінде айтулы спорт жарысын өткізген Жапония сымнып бұл спорт түрінен жүлдесіз қала еді. Сондықтан да акробатика Азия ойындарының бағдарламасына енебді.

— Бағдарламада акробатика болса, Қазақ елінің медаль саны молаяр еді, — деп болжамын

ашық айтты бапкер Аблятипов. — Жапондар қазақтарды осы спорт медальдарынан қакты.

Оған қарап отырған акробаттар жок. Универсиадалан кейін Аблятипов спортшыларын ертіп Еуропа төріне аттанды. Дәстүрлі Еуропа Кубоктері. Мүмкін болған төрт бірдей Еуропа Кубогі кезеңдеріне қатысып, жүлдегерлер тұңғырында тұрды Жанбота. Бір алтын, екі күміс, бір қола. Жеке сайыста да, әлем Кубоктерінің қорытындысы бойынша да бас жүлдені олжалады. Арнайы сыйлықтармен марапатталды. 2017 жыл Жанботаны осылайша абырой биігіне көтерді.

Алда тұрған келесі үлкен сынақ — әлем Кубогі. Желтоқсан айының басында Қытай елінде өтетін әлем Кубогі — аса жауапты жарыс. Өйткені әлем Кубогінің ұпайлары — Олимпиада жолдамасын анықтайды.

Одан кейін бел астында Олимпиада!.. 2018 жылдың 9-25 ақпан аралығында Оңтүстік Кореяның Пхенчхан қаласында өтетін Олимпиада — Жанбота үшін бар шеберлігін көрсететін аса жауапты сайыс. Жұмыр жердің жүйріктерінен озу үшін, акробатиканың тың, күрделі элементтерін орындауға күш салу керек. Басқалар қайталай алмайтын, басқалардың жүректері дауаламайтын. Әрі оны мінсіз орындау парыз. Жанботаның қазіргі тынымсыз жаттығуы да осы бағытта. Әзірше ол жаттығуды жаһанға жар салып айтпай-ақ қоялық. Бапкер ол жаттығуларды да Жанботаның ойдағыдай орындап жүргенін айтып өтті. Ең бастысы, осы кәсіби бапкердің көңілі толса, істің оңға басқаны.

— Осы тың, күрделі жаттығуды шындау үстіндеміз, — деді Аблятипов. — Жанботаның бір ерекшелігі, айтқаныды бірден қағып алады, бұлжытпай орындайды. Ерік-жігері өте мықты спортшы. Сізге мына жайды айта кетейін, тау шаңғысы дегенді түсінде, немесе теледидардан ғана көріп жүрген шымыкенттік қыз ғой. Аяғына шаңғы байлап көрмеген. Спорттық акробатика болашағы тұмандана бастағанын сезген спорт шебері бірден маған келді. Сол бетте Өскеменге аттандық, дәстүрлі оқу-жаттығу жыны. Аяғына шаңғы байлап қоя бердім, келесі күні-ақ сырғанап жүре берді. Көп ұзамай Чехияға аттандық, тістеніп жүріп тұғырдан да секіре басталды. Қалың ел енді оны Олимпиаданың жеңіс тұғырында көргісі келеді. Өйткені, ол — соған лайық дара талант.

«Атамның үмігін ақтай алдым ба, осы?» деген ой қимелейді кей-кезде. Қаншама әлемдік додаларда тізесі тір етпей, алтын тұғырға атып шықты. Талай жеңісті жолдар артта қалды. Бірақ әлі де нық сеніммен «Ата, үмітіңізді ақтадым!» дей алар емес. Өйткені алда бұл армандаған мұзарт шың бар.

Зейнел ЖЕКЕЙҰЛЫ

АНТИТЕЗА

Орал қаласында ата-аналар бесінші сынып оқулығындағы кейбір сөздерге байланысты наразылық танытып, дау көтерген еді. Олардың айтуынша, орыс тіліне қатысты жоқ сөздер оқулықтың ішінде өріп жүр. Білім және ғылым министрлігінің ресми сайтында 5-сынып оқулығына қатысты дауға пікір білдірді.

Оқулықтағы олжылық

Ата-ана,
Орал қаласы:

«Орыс тіліне қатысты жоқ сөздер оқулықтың ішінде өріп жүр. Клокова, Белозёрова, Ибраева, Сүлейменова, Мұханбетқалиев, Қасымова және Опра есімді авторлар жазған орыс тілі оқулығында «Желілік этикет», «Армандағы көлік», «Автокөлік жарнамасы» атты тақырыптар бойынша материалдар көрсетілген. Осы тақырыптар аясында «пиарить подкаст через соцсети», «лайкать в соцсетях», «эмотиконки» атты тіркестер жиі кездеседі. Бұл оқулықтармен сауатты болып жетілу мүмкін емес, керісінше бала санасына зиянын тигізеді»

Гүлмира
ҚОЖАМҚҰЛОВА,
кітап
құрастырушының бірі:

«Бүгінде әр адам ауызекі лексика мен ресми стильді ажырата білуі керек. Бұл оқулық оқушылардың ой өрісін дамытып, сыни көзқарасын қалыптастырады. «Эмотикон», «подкаст» және «пиарить» сөздері ауызекі тілде ғана емес, БАҚ-та да қолданылып жүр. Оқулықтағы бұл сөздерді жазудағы мақсат — оқушыны ауызекі тілмен жалпы қолданыстағы лексиканы түсіндіру. Қандай сөздерді ресми стильде қолданбау керектігін ұқтыру. Осылайша оқушы жазбаша және ауызша тілде әр түрлі стильді таңдайтын болады»

КАРА КҮН

Қазақ күресінен Қазақстан құрамасының мүшесі Әміре Бақұстар Астана қаласындағы этноауылда өткен «Тас көтеру» сайысында барлық балуанды басып озып, бірінші орынға ие болды.

Ауыр тасты еліміздің түкпір-түкпірінен жиналған онға жуық балуан көтермекші болды. Алайда қолынан келмеді. 19 жастағы балуанның 300

келі болатын тасты көтергенін көрген жұрт расымен таңданысын жасыра алмаған. «Қолымнан келетініне сенімді болдым. Ең бастысы, тасты көтеру техникасын ұмытпаған жөн», — деді жеңімпаз тілшілерге берген сұхбатында.

Қазақтың атақты балуаны Қажымұқан көтерген алып тасты Астанаға Баянауылдан арнайы алып келген. Павлодар облысының дене шынықтыру және спорт басқармасының басшысы

Марат Айдашевтың айтуынша, бұл жарыс осымен 3 жыл қатарынан өткізіліп келеді. Алайда Қажымұқанның ерлігі тек биыл ғана қайталанды. Ақсулық алып балуанға бағалық сыйлық тарту етілді.

Қажымұқанның ерлігін қайталады

Енді кез келген азамат домбыраны ұялы телефон арқылы да тартып үйрене алатын болады. Өнертапқыш Нұрлан Қамбар домбыраның электрондық нұсқасын жасап көпшілікке ұсынды.

Электрондық домбыра

Өнертапқыштың бұл авторлық өнімін әйгілі Apple компаниясының өзі қолдапты. Студент Нұрлан келешекте танымал IT маманы болуды армандайды. Ал оның арманын іске асыруға тағы бір талантты отандық IT маманы Арман Сүлейменов көмектескен.

Н.Камбар «Бұл менің жаңа технологияны игеруге бағытталған алғашқы қадамым. Бағдарламаның ерекшелігі — домбыра жоқ жерде де ұялы телефондағы арнайы бағдарлама арқылы аспапты тартып, ән шырмауға мүмкіндік береді», — дейді.

Осылайша өзіміздің кара домбырамыз да заман

көшінен қалмай келеді. Бастысы, ұлттық құндылықтарымыз — жаңа технологиямен сабақтасып, адамзатқа таныстырылып жатса, мақсаттың орындалғаны.

Енді әрқашан
жаныңда

Тіл үйретеді

Елімізде тілдерді дамыту мен қолданудың 2011–2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына орай мәдениет және спорт министрлігі тілдерді дамыту және қоғамдық-саяси жұмыс комитетінің тапсырмасымен «Ш.Шаяхметов атындағы тілдерді дамытудың республикалық үйлестіру-әдістемелік орталығы» РМҚК 5 қыркүйекте үш тілді «tilmedia.kz» сайтын іске қосады.

Ақпараттық қоғамда интернет кеңістігін тиімді пайдаланып, мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеріп, қолданылым аясын кеңейту мақсатында іске қосылғалы отырған портал қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде ақпарат таратады. Аудио және видео блоктарға негізделіп жасалған сайтта мемлекеттік тілді оқытудың әдіс-тәсілі үш тілде түсіндіріледі. Бұл сайттың басты ерекшелігі — еліміздегі

TilMedia

TilMedia

видеоблок арқылы тіл үйрететін бірден-бір сайт болып табылады. Сондай-ақ портал қолданушысы «сұрақ-жауап» айдары арқылы кәсіби мамандардан кеңес алып, тікелей байланыс орната алады.

Айта кетейік, порталдың мобильді қосымшасы да бар.

Айдос ХҰСЕЙІНҰЛЫ

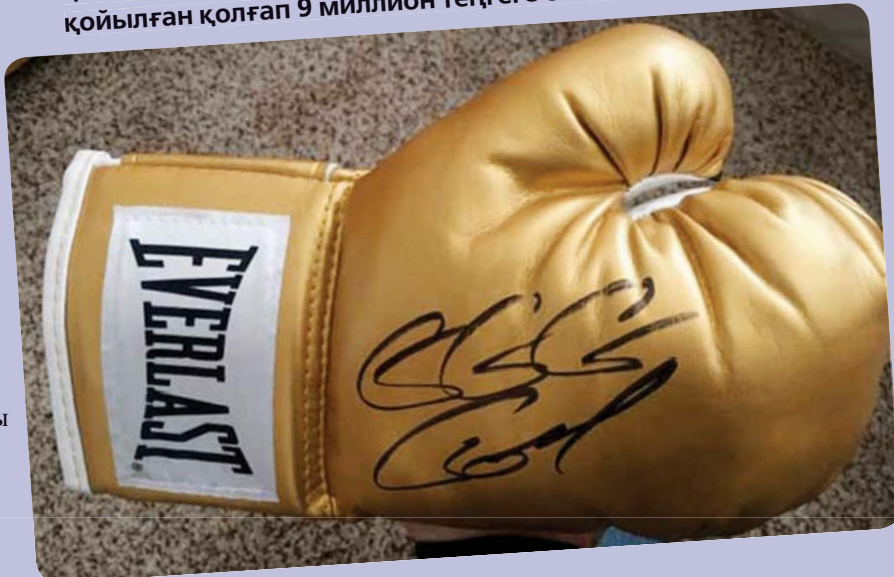

А.А. ЕНДІГІНІ

Ал жалпы аукцион бойынша 158 миллион теңге жиналды. Бұл қаражат Петропавлдағы облыстық балалар ауруханасына, Талдықорғандағы облыстық перинаталды орталығына және Оралдағы көпсалалы облыстық балалар ауруханасына, Ақтөбе облысы балалар клиникалық ауруханасына және Батыс Қазақстан облысындағы мүгедек балаларға арналған «Бәйтерек» қоғамдық ұйымына медициналық құрал-жабдықтар алуға жұмсалды.

666-дің қолжазбы - 9 миллион теңге

Бурабай шипажайында жыл сайынғы дәстүрлі қайырымдылық аукционы өткізілді. Онда былғары қолғап шебері Геннадий Головкиннің қолтаңбасы қойылған қолғап 9 миллион теңгеге сатылды.

Бетті дайындаған
Әбдіманап КЕҢЕС

«Жас қазақ» газетінің ұжымы әріптесіміз Мейрамбек Құлмұхамедовтың інісі Нұрлан МҰХТАРҰЛЫ мезгілсіз қайтыс болуына орай қайғысына ортақтасып, көңіл айтады.

Бас редактор — директор
Срайыл СМАЙЫЛ
Редакция алқасы:

Елдос ӨМІРЗАҚҰЛЫ
Бас редактордың бірінші орынбасары

Жарас КЕМЕЛЖАН жауапты хатшы

Ғалия ҚАЛИЕВА
компьютер орталығының жетекшісі

Тілшілер мен қызметкерлер:

Айбарша ЖАҚСЫЛЫҚ — Астана қаласындағы меншікті тіліші
Мадияр АРЫСТАНБАЕВ — арнаулы тіліші
Мақпал НОҒАЙБАЕВА — өнер және руханият
Әбдіманап КЕҢЕС — жастар және ғылым
Салтанат ШЫРЫНХАН — арнаулы тіліші
Руслан ДОСТАЕВ — web-редактор
Кәмшат ТӨЛЕШОВА — теріміші
Айдос ҚҰСАЙЫНҰЛЫ — web-сайт
Ғалым СМАҒҰЛҰЛЫ — суретші

Аймақтағы меншікті тілшілер:

Байқал БАЙӘДІЛОВ — Ақмола және Солтүстік Қазақстан облыстары (8 778 910 45 34)
Қажет АНДАС — Алматы облысы (8 702 952 88 17)
Дүйсенбек АЙБЕКОВ — Жамбыл облысы (8 705 227 45 16)
Меңдібай СҮМЕСІНОВ — Атырау облысы (8 775 955 77 34)
Айхан БАШТАШ — Осло, Норвегия pahmutba@online.no
Ұлдай САРИЕВА — Батыс Қазақстан облысы (8 705 150 48 30)

Кезекші редактор
Әбдіманап КЕҢЕС

Шығарушы:

«Аманат Медиа» ЖШС

Директордың
орынбасары
Мейрамбек
ҚҰЛМҰХАМЕДОВ

Бас есепші
Расима
ӘКІМБЕКОВА

Редакцияның мекенжайы:

050004, Алматы қаласы, Абылай хан, 51/53, 6-қабат (М.Мақатаев көшесінің қиылысы)
Телефондар: 8(727) 279-04-99; 279-09-19
Бухгалтерия: тел.факс: 8(727) 279-09-23 (жарнама бөлімі)

Газет 2004 жылғы 14 желтоқсанда ҚР Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігінде тіркеліп, бұқаралық ақпарат құралын есепке қою туралы №5710-Г куәлігі берілген.

Мақала авторының пікірі редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мәтініне тапсырыс беруші жауапты.

Газетте жарияланған материалдар мен суреттерді сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.

Газет «Дәуір» ЖШС РПІК (Алматы қаласы, Қалдаяқов көшесі, 17-үй)
тел: (727) 273-12-04, 273-12-54
Тапсырыс — №2127;
Бағасы келісім бойынша
Айлық таралымы — 52 000 дана

www.jasqazaq.kz
E-mail: jas_qazaq@mail.ru

Газет Қазақстанның барлық аймақтарында таралады, сондай-ақ «Air Astana», «Turkish Airlines», «QazaqAir» әуекомпанияларының ұшақтарында бар.